

Всичко за „Християнски Свѣтъ“ се изпраща до:
Павелъ Мишковъ — Варна.

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ

За България 3 лв. За странство 4 лв. Всичко въ прѣдплатата.

Почвата на личния режимъ.

„Никое отъ постигналитѣ ни нещастия не осецава добритѣ български синове така дълбоко, както тая неизмѣнностъ на нашитѣ политически нрави, тая непрѣклонна дръзъ нищо упоритостъ въ мизерния егоизъмъ на нашитѣ политически дѣйци“ — сп. *Седмича*, год. I, кн. I, стр. 1-ва.

„Ние имаме министри, генерали, чиновници, народни прѣдставители; но безъ характеръ, безъ воля, безъ идеи.“ — сп. *Свободно Мислене*, год. II, № 9, стр. 143.

Отъ множество извѣтъ властѣта гладници,
 Отъ стрѣвнитѣ котерийни глутници,
 Отъ доктринери, плитки политици,
 Азъ чувамъ вѣкъ и вой неудържимъ:
 „Върховно зло е личниятъ режимъ!“

Но жалкий този „режимъ“ не заслужава
 Този незавидната своя прослава,
 И толкозъ важностъ да му се отдава;
 Я взрете ее: основно зло той не е,
 А почвата, въ която той вирѣе.

Най-внеше зло подъ българския сводъ,
 Що ражда, освѣтъ този горчивъ плодъ,
 Злини безбройни въ нашия народъ,
 Източникътъ на всичкия трагизъмъ,
 Се казва егоизъмъ, егоизъмъ.

Накратко: вътрѣ и извѣтъ властѣта,
 Нашето зло е безпринципността,
 Безволята, безхарактерността;

Сравненъ съ това зло, личниятъ режимъ
 Е, вѣрвайте ме, почти небрежимъ.

Честниятъ човѣкъ.

„Надѣвамъ се, че всѣкога ще владѣя достатъчно твърдостъ и чоброчестина за да спечеля и да запазя „Честното“ — което азъ считамъ най-завидно отъ всички качества — честенъ човѣкъ.“

George Washington.

„Честниятъ човѣкъ е отъ всичкитѣ на Бога създадени най-благородното“
 Al. Pope.

Мъдритѣ що учатъ, той живѣе;
 Думата му скъпи, кой го знае;
 Неизмѣнно искренъ той вездѣ е,
 Свѣѣстенъ по всичко и всегда е.

Искрено правдивъ е, твърдъ до края;
 На що знае вѣрно, вѣрентъ смѣло;
 Кривда нему адъ е, правда — радъ;
 Не на думи добъръ, а на дѣло.

Красносело,
 при София.

СТОЯНЪ ВАТРАЛСКИ.

Молимъ, всички неплатили абонамента си, изведнажъ да го изпратятъ въ редакцията. Сторете това заради вашето честно име.

Тоже, настоятелитѣ ни, нека изведнажъ уравниятъ смѣткитѣ си съ насъ.
 Отъ редакцията.

Стоянъ Ватракеи.

Моето въ Англия себепосланство.

(Статия трета, слѣдваща отъ брой 2).

Ще се опитамъ да прѣдамъ, макаръ бѣгло и вкратцѣ, едно понятие за английския характеръ и политична характеристика. Очебиещитѣ английски народни черти сж: демократизмъ, чувство на общественостъ, хуманностъ и религиозностъ.

Народовластие и законопочитание сж отличителни английски качества. Нѣкои лѣноумци като че ли още не знаятъ, че не Франция, но Англия е люлка, отечество и образецъ на парламентаризма и демократизма. Тамъ кралъ и пролетаръ, лордъ и бездомникъ сж искрени демократи. Азъ намѣрихъ прѣстолонаслѣдника, студентъ между студенти, съучастникъ въ игритѣ, забавленията и занятията, въ Оксфордския университетъ. Народовластието, което е или бленъ или карикатура у насъ и другадѣ, е реаленъ фактъ въ Англия. Реаленъ и завиденъ фактъ: на една страна, пълна лична свобода, която знае границитѣ на анархизма и разпасаностъта; на друга — твърда властъ, която добръ съзнава своитѣ строги, трудни длѣжности спрѣмо правата на обществото и дѣлата на личността, — никога незабравящо, че скиптеръ на властъта е осмѣщеното правосѣдие. Това е народна атмосфера, стихия, която не ~~дедуше~~ и се противопоставя. Тирания, олигархия, царизмъ, „личенъ режимъ“, които ниватъ и вирѣятъ между невежи, леки и безхарактерни народи, тукъ сж невъзможни, дори немислими. Единъ английски социалистъ ми разказа съ оправдателна народна гордостъ слѣдния историченъ анекдотъ: като ми припомни, че публичниятъ паркъ Сентъ Джеймсъ е до Сентджеймския дворецъ, моятъ събѣседникъ продължи: „Единъ день краля попиталъ: — „Колко ще ми коштува да ограда парка Сентъ Джеймсъ, като е така близо до палата ми?“

— „Ще ти коштува короната,“ отговорилъ министертъ. Не ще и дума, кралятъ изведнажъ изгубилъ охота за народния паркъ. Това припомни и другъ поучителенъ случай. Веднажъ като кралица Викториа се опирала отъ да подпише нѣкакъвъ си законопроектъ, Гладстонъ настоялъ на своето доста заповѣднически. Обидена, тя му казала:

— „Не забравяйте, че азъ съмъ английската царица.“

— „Недѣйте забравя и вий, отяѣцалъ Гладстонъ, че азъ съмъ английскиятъ народъ!“ И първото величествено отетжило и подписало.

Друга завидна английска черта е изпълне-

ние на личния си дългъ, неவிжданo другадѣ безкористно посвещениe на *длѣжноститѣ*. Между латинитѣ и славянитѣ думата *длѣж* внушава нѣщо извънредно и театрално. У насъ „длѣжностъ“ изобщо има значение на занаятъ за прѣпитание. У англичанитѣ длѣжността е едно божество, на което се служи, ако е възможно по-тайно, съ честенъ трудъ, всѣкидневна прѣданостъ и безкористно посвещениe дори до смъртъ. Високитѣ въ Франция думи сж: амбиция, честь (лична), талантъ, художество, слава; а въ Англия: искреностъ, вѣрностъ, дѣеспособностъ, правота, трудъ, длѣжностъ. По думитѣ на Емерсона: „Практичната имъ мощъ почива върху тѣхната народна искреностъ“ . . . Англичанитѣ отъ всички слоеве цѣнятъ тая си черта, като отличаващи ги отъ фрѣнцитъ, които по общото впечатление, сж повече учтиви, нежели вѣрни.“ Фрѣнецътъ ламти за аплодменти на свѣта; англичанинътъ за удобрѣнието на съвѣстьта си. „Войници,“ извикалъ Наполеонъ, (прѣдъ едно сражение въ Египетъ), сочащъ на пирамидитѣ. — „Войници, четиридесетъ столѣтия насъ гледатъ.“ Ала Нелсонъ, комуто Великобритания и до днесъ дължи по морското си надмощие, прѣди побѣдното сражение, въ което самъ падна, просто и усърдно изкомандувалъ: „Англия очаква всѣки единъ (отъ насъ) да изпълнимъ длѣжността си.“

Третя прѣдимно английска народна черта е хуманностъ, *човѣколюбие*. Нѣкой си е казалъ: „за да бѣдешъ популяренъ въ Парижъ, постави сп нѣкоя титла прѣдъ името, като баронъ, графъ, князь и пр., но ако искашъ да бѣдешъ такъвъ въ Лондонъ, избави нѣкого отъ прѣмеждие съ рискъ на своя си животъ.“ И между латинскитѣ както и славянскитѣ народи има спазматиченъ хуманизмъ — официаленъ и параденъ хуманизмъ, въ повечето случаи за показъ, съ смѣтка, и „милостиня“ по психична изнуда — ала у англосоксътъ това е насѣщна частъ отъ битието му. За това тя играе роль и въ политиката му. Англия подари Ионийскитѣ острови на Гърция, защото такова било желанието на мнозинство отъ населението имъ. Има ли другъ подобенъ въ историята примѣръ? Да, има; но само въ историята на нейната мощна щерка, Америка, която по сжщи съображения подари независимостъта на Куба и днесъ подготвя автономията на Филипинитѣ. Въ историята на латинитѣ, славянитѣ и всички други народи, не само не е било подобно нѣщо; но е и немислимо. Има раси „хуманни“

само риторично; но въ критични врѣмена, даже и това имъ липсва. Когато българският народъ се раздробяваше на части, кой прѣпоръчи въ името на човѣщината да се зачете свободата на сѣнѣстѣта? Не прословутата у насъ Франция, а Америка. г. Браунъ и президентъ Уилсонъ. И днесъ, слѣдъ хищната изнуда на България въ Букурещъ, изглежда, че само великодушнитѣ англосакси ни съчувствуватъ искрено. И ако зависеше само отъ тѣхъ, тѣ ни би повърнали населенитѣ съ българи земи. Кой просвѣтенъ човѣкъ не знае, кой пострадалъ народъ не е почувствувалъ тѣхната практична хузаностъ? Дѣто се появи гладъ, моръ, земетръсъ, кръвни страдания по нашата планета, англицѣтъ пристига първи на помощъ, и често бива единствениятъ самарянинъ. Нашитѣ стотини хиляди бежанци изъ Тракия и Македония дѣлжатъ живота си изключително на Англия, Америка и Швейцария. Великобритания има велико сърдце, което сподѣля болкитѣ на цѣлото човѣчество. Това ѝ осигурява данъ на почетъ и признателностъ отъ всичкитѣ по свѣта добри хора.

Друга английска характеристика, заслужаваща припомняне, е *религиозностъ* или *набожностъ*. Не очаквайте да чувате за тая британска особеностъ отъ височайшия посланикъ Д-ръ Даневъ или отъ българската въ Лондонъ легация. Английската религиозностъ е затворена за обикновения чужденецъ книга. Навикналъ да смѣта „вѣрата“ като признакъ на абекурантство или като едно нарочно „помагало въ политиката“, чужденецътъ, френецъ или българинъ, не знае какъ да се справи съ тая проява между английската интелигенция. На обезвѣренихъ материалистъ се струва, че това е една тѣхна слабостъ, която той покровителствено игнорира. Ала англичанинтъ далече не крие своята религиозностъ; защото следъ на нея като вѣнецъ на човѣщината и паточникъ на народното му величие. Глад-

стонъ велики и лордъ Солсбери бѣха хора лично набожни. И двамата иматъ днесъ живи спнове свещеници. Гладстонъ, „убѣденъ, че бѣдещето на човѣшката раса зависи, прѣди всичко, отъ голѣмия въпросъ за вѣрването,“ е писалъ много томове по темата. Единъ отъ наследниците му въ премиерството, Балфуръ, е авторъ на книгата „Основитѣ на вѣрването.“ Кенръ Харди, водителя на английскитѣ социалисти, е религиозенъ реформаторъ. Лордъ Джорджъ, може би най-мощниятъ днесъ британски държавникъ, е човѣкъ лично благочестивъ. Сегашиниятъ имъ кралъ Джорджъ V лани публично заяви, че поради едно обѣщание, дадено на майка си, той прочита частъ отъ Библията всѣки день. Англичанитѣ не мислятъ, че „религията е за простия народъ,“ както се глупаво приказва по насъ. Религиозността тѣ считатъ онзи въ човѣка елементъ, който го различа на една страна отъ скота и, на другата отъ дявола. Човѣкъ обезвѣренъ е човѣкъ озвѣренъ. Човѣкъ безъ религия е човѣкъ безъ човѣщина. Човѣкъ „отжиѣлъ“ религията е човѣкъ отжиѣлъ полезността си. Така се гледа на въпроса въ Англия. И който игнорира тоя крупенъ фактъ, тая тѣхна насѣщна черта, несъществуваща между латинската и славянска интелигенция, той игнорира корена и динамиката на английскитѣ отлични добродѣтели; той не разбира, нито може да разбере, тайната на великобританската експансивна мощъ и несравняема жизнеспособностъ. Прочее, тѣхното безкористно посвещение на дълга, тѣхната искреностъ (т. е. вѣрностъ) се дължатъ на тѣхната вѣра. Английското образцово народовластие и християнско състрадание сѣ плодъ на личната имъ набожностъ. Ти „учени“ материалисте, ти брошуркови економисте, ти търбухомислещи философе, не вѣрвате това нали? Тогава твоя гороръ за демокрация между насъ е -- лай по мѣсечини!

(Слѣдан)

„Отъ такива проповѣдници пропадна България.“

Въ миналия брой на „Хр. Свѣтъ“, когато хроникахме за нахвърлянето на единъ поетъ върху г-нъ Н. Миниковъ, ние обѣщахме, че ще се спремъ по-обстойно върху словцето и логиката на свещен. Стефанъ Ив. Поповъ. И като правимъ това, дължимъ да заявимъ още въ самото начало, че оставаме на страна името и личността на поета. Самия поетъ малко ни интересува. Тия, които той интересува (неговитѣ махленски овчиди) достатъчно говорятъ за него. Това, което насъ вълнува сѣ идеитѣ и принципитѣ поддържани отъ горѣказания и много други като него полове.

Какво „чуждо“ имаше въ рѣчѣта на г. Миниковъ? Какво той нарече? Тѣзи, които го слушаха, а тѣ бѣха много, чува г-нъ Миниковъ да говори за бѣдещето на нашата страна и какъ се крие усеѣхътъ и силата на народа. Той каза какво голѣмо влияние иматъ домътъ, училището и църквата при създаването на граждани и гражданци. И ако днесъ нашата младежъ не е каквато трѣбва да бѣде, виновни сѣ не само самитѣ младежи, но онѣзи, които ги възпитаватъ. И какво възпитание се дава въ българския домъ, въ българското училище, въ българската църква? „Отъ плодетѣ имъ ще ги поз-

наете.“ Нашата младеж е огледало на домътъ, училището и църквата. Всеки родителъ, учителъ и попъ могатъ да се огледатъ въ живота на българската младеж! Въ домътъ майката гледа повече да запази чисти и добри къщнитѣ мебели, отколкото да отхрани души и характери. Тя съ четири очи гледа да не падне прашецъ на масата, на стола, на чергата, а съвѣмъ безгрижна е кога душата и характера на нейната рожба се праши и оцапва отъ саждитѣ на уличния животъ. Въ много домове възпитанието се състои само въ тоягата, въ нагрубяване, въ наказване. Липсва религиозния елементъ въ възпитанието на нашия домъ, а безъ този елементъ еднали е възможно да се съгради солиденъ, чистъ и въсокъ характеръ.

Отъ домътъ дѣтето отива въ училище. Нашето училище, каквото е днесъ, е безвършическо, безбожническо. Това широко подчертаваме. И не толкова, защото тамъ не се прѣподава систематически Законътъ Божий (не катихизисъ и богослужение, нагласени за попове), а живиятъ законъ на Бога, но защото въ самото училищно възпитание изобщо нѣма християнски елементъ. И какъ може да има, когато учителитѣ и учителкитѣ въ своята численостъ сж безвършници и материалисти? Държавата, която иска да мине за християнска и която събира пара по пара за да надържа църкви, владиици и попове, еъ цѣль да крѣпи вѣрата у народа, ежидата тая държава изпада въ крайно противорѣчие, като приема за учители хора които въ нищо не вѣрватъ, освѣнъ въ мѣсечната заплата, цигарата и Не искаме да кажемъ, че училището трѣбва да се обърне въ църква или манастиръ. Не! Но щомъ тѣзи училища се надържатъ отъ християнски родители, трѣбва да има цензъ за учителитѣ: да ли тѣ сж (не, православни, или протестанти), а да ли сж вѣрующии, християни. Каква е тая логика: отъ една страна държавата харчи милиони лева за да крѣпи вѣрата, а отъ друга страна харчи пакъ милиони за да поддържа безвършници учители, които рушатъ вѣрата и характера у младитѣ! И нѣма защо да се обиждатъ учителитѣ, че говоримъ тѣй. Тѣ сами виждатъ резултатитѣ отъ днешното училищно възпитание. Напоследъкъ зачестиха убийствата на учители. А този, който убива учителя си, той ще убие и родителя си, и министра и много други. И защо така? Нима тѣзи ученици, убийци сж родени? Не! Защото домътъ и училището у насъ всичко даватъ, но не възпитаватъ.

Минемъ ли къмъ църквата, ние и тукъ сме принудени да кажемъ горчиви думи. Живота е боленъ, прокаженъ. Разврата бърза съ голѣми крачки. Малки момичета, възрастни жени ежедневно се заличаватъ отъ търговцитѣ на плътта и „благороднитѣ“ похитители на човѣщината. Кинематографитѣ съ своитѣ мръсни картини сж първата стѣпка къмъ разврата. Танцътъ, билъ той Танго или Манго е втората стѣпка къмъ провалата. Отъ танцувалия салонъ има само една стѣпка до шантана, до публичния домъ, до тайната проституция. Какво прави църквата? Поповетѣ само погребватъ и вода разсятъ. Владиицитѣ бракови дѣла разглеждатъ и канцеларски операции вършатъ. Екзарха се е накаралъ ужъ реформи да въвежда, но както изглежда и той само броснитѣ си брои. А мирянитѣ, членове на църквата, всеки си гледа своята работа, своя инте-

ресъ. Съ една рѣчь църквата нехае. Тамъ не се чува Евангелско слово на български езикъ, и самата църква нѣма влияние въ живота.

А злото крачи ли крачи Прочее, нужна е обнова, коренна реформа. Трѣбва всеки домъ и училище да направятъ Библията настолна книга. Да се турне Христосъ на първо мѣсто въ търговията, въ учението, въ домашния животъ, въ църквата. Само така може да се надѣваме за добри характери и добри граждани.

Това бѣше въ общи чѣрти рѣчьта на г-нъ Мишковъ. Значи, когато дядо попъ казва, че горѣналоженото е чуждо учение, и не е вѣрно, и е обидно за отечеството ни, той иска да каже съ други думи, всичко у насъ е добръ, нѣма зло, нѣма развратъ, нѣма безвършни учители, църквата не е зашла и Евангелието което Мишковъ прѣпорѣчва е важно за народа ни, защото отъ тона евангелие и отъ такива проповѣдници България пропадна.

Сега, нека говоримъ откровенно. Дядо попъ, г. Стефанъ Ив. Поповъ, самъ лично, въ почти ежедневни ерѣвци се с изказвалъ прѣдъ г-нъ Мишковъ буквално въ смисълъ въ каквато г-нъ Мишковъ говори въ морската градина. И едничката причина (може да има и други причини) споредъ насъ, по която той се нахвърли върху г-нъ Мишковъ е, защото послѣдния е евангелски пастиръ. И едновременно, всичко каквото може да каже единъ евангелски „протестански“ проповѣдникъ, то е „чуждо“ учение и е гибелно за страната.

Какво учение проповѣдватъ „протестанскитѣ“ проповѣдници? Нищо, освѣнъ българското Евангелие. И ако споредъ дядо попъ Евангелието е „чуждо“ учение, тогава, тѣ трѣбва да го нахвърлятъ (веръ много го четатъ) отъ православната църква. Не виждате ли, че споредъ логиката на дядо попъ Стефанъ излиза, че въ православната църква се чете „чуждо“, „протестанско“ евангелие? Но тая негова крива логика не е отъ невежество. Той е човѣкъ който знае. Обаче, българскитѣ „протестански“ проповѣдници, които проповѣдватъ на български езикъ евангелието за да разбере всеки, прѣчатъ и бъркатъ на дядо поповата търговийка, ето защо дядо попъ заключава, че тѣзи проповѣдници сж опасни хора и „чуждо“ евангелие проповѣдватъ.

Ние бихме искали да знаемъ какво евангелие проповѣдватъ попъ Ст. Ив. Поповъ и неговитѣ колеги? Ако не е „протестанското“, кое е?

Но кого иска да лъже този попъ? Себе си ли, или публиката? Кой незнае, че има само едно християнско евангелие? Не е въпроса на колко езици е прѣведено. Не е въпроса да ли се пѣе или чете. Не е въпроса да ли е отъ Свѣтиския синодъ издадено, или отъ Българското Евангелско Дружество. Не! Въпроса е за съдържанието на евангелието. И въ тая смисълъ има само едно Евангелие. Дали попъ го пѣе или евангелски проповѣдникъ чете и проповѣдва, то е едно, едно въ всички свѣтъ, едно прѣдъ всички минали 20 вѣка. Това дядо попъ знае, (ако не знае, какъ смѣе да е попъ?) но, повтаряме, защото българскитѣ евангел. проповѣдници съ своитѣ християнски проповѣди изговаряни на чистъ български езикъ, бъркатъ на попската добръ планѣна търговийка, затова поповетѣ се нахвърлятъ противъ първитѣ и лъжатъ, че проповѣдвали „чуждо“ учение.

На второ мѣсто, дядо попъ кава, че г. Миш-

ковъ използвалъ законитѣ на страната за да пропандира своето евангелие. Кое то съ други думи значи, че г-нъ Мишковъ не е българинъ. А това дядо попъ заключава, защото г-нъ Мишковъ не е православенъ. Споредъ попа, който не е православенъ, не е българинъ, не мислѣ за народнитѣ интереси. Но и този пътъ логиката на дядо попъ ще ни изведе на смѣшенъ край. Ако всѣки, който не е православенъ, не е българинъ, тогава сѣдва, че всѣки който е православенъ, е българинъ. Кое то ще рече, че сърбитѣ, гърцитѣ, ромѣнитѣ, руситѣ, черногорцитѣ, понеже сѣ православни, тѣ сѣ българи! Иди, та не дѣй се смѣ, на такава поиска логика!

Но, какви сѣ, наистина, българскитѣ протестанти въобще и какви закони е използвалъ г-нъ Мишковъ?

Българскитѣ „протестанти“ сѣ толковъ българи, колкото кой и да е православенъ български попъ, даже и повече. Народноста не се състои въ възраването, въ убѣждението, въ мисленето, а въ кръвта, въ плътта, въ естеството на човѣка.

За да покаже, че българскитѣ „протестанти“ сѣ чистокръвни българи, и сѣ работили и работятъ за осъществяването на народнитѣ ни идеали, ще посоча на нѣкои факти, които сѣ станали истории, и противъ които никой не може да рита. — г. Стоилъ Финджиковъ, който направилъ грѣшна черешовото топче въ Панагюрище, бѣше „протестантинъ.“ „Протестантинъ“ бѣше човѣка, комуто Раковски рече на Оборицето: „нека се моли протестантинъ за услихъ ни въ борбата.“ Десетки българи „протестанти“, на които прикривамъ имената отъ скромностъ, се биха геройски на Шипка и Сливница и днесъ сѣ живи и носятъ на гърдитѣ си по нѣколко ордена като храбри „протестанти“ българи. Нѣкои отъ евангелскитѣ пастри бѣха дѣсна ржка на македонскитѣ въстаници, като укриваха въ своитѣ домове пушки и патрони. Протестански синъ бѣ, синъ на протестански пастиръ, Даскаловъ, който падна убитъ като легендаренъ воевода. Двѣтѣ войни които прикарахме, бѣха случаи да се покаже до колко българския евангелистъ обича своята родна земя. Нѣколко евангелски пастри, които споредъ законитѣ въ страната се освобождаватъ отъ военна тежоба, като духовни лица, отидоха въ редовитѣ на войската да защитятъ отечеството си. Десетки по десетки българи „протестанти“ показваха въ войната такава храбростъ, какъто никой православенъ попъ, не е сънувалъ. Други на свои собствени разноски отидоха въ странство да педиратъ за българската кауза. Какви могатъ да бждатъ тѣзи „протестанти“, ако не българи? Позволете ми да питамъ кой попъ, кой владика ходи на свои разноски въ Русия да педира за България, както стори г. Стояилъ Ватралски, най-големия български „протестантинъ“, който заложилъ своя имотъ въ банката за да вземе пари и отиде въ Англия да привлече английското внимание къмъ българския народъ? Г-жа Зорница Фурнаджиева е жена на български протестански пастиръ, и тя, почти цѣла година е пътувала на ширъ и на дължъ въ Америка и е държала еказки въ интереса на българската кауза. Кой смѣ, кой е този безочливецъ, кой е този безсѣстивникъ, който има тая дързостъ да каже, че тѣзи герои и героини не сѣ българи? Тогава кой е българинъ? Ако по възрадата се сжди за народността, азъ ще ви докажа, че

всички православни въ България поглаве владичитѣ и поповетѣ сѣ гърци, защото, всичко, освѣнитъ Библията, въ българската православна църква е грѣцка смѣтъ, и споредъ логиката на дядо попъ излиза, че вие, всички които използватъ тѣзи грѣцки постановления сѣ гърци.

И наистина, въ цѣла България само въ българскитѣ евангелски църкви се говори, четатъ и пѣятъ на български езикъ. Само евангелскитѣ пастри изпълняватъ богослуженията на български езикъ. И отъ такива проповѣдници пропаднала България, казва дядо попъ! Вѣрно ли е? Кога българскитѣ евангелски проповѣдници сѣ бивали министри, депутати, чиновници и така чрѣзъ своето управление и влияние сѣ напакостили на отечеството ни? Кога евангелскитѣ проповѣдници сѣ проповѣждали идеи противъ интереситѣ на държавата ни? Кога евангелскитѣ проповѣдници сѣ подстрѣквали населението къмъ бунтъ или вандалски дѣния за да компрометиратъ страната ни? Кога евангелскитѣ проповѣдници ощетиха държавата ни и причиниха катастрофи? Кога България е пропаднала отъ евангелскитѣ проповѣдници, които сѣ били за нейната свобода, които сѣ разнасяли помощи на бѣдното население, които сѣ проповѣждали и проповѣдватъ противъ общественитѣ пороци, що торможатъ народа ни? Кога? Дядо попе, покажи история, дай факти, посочи на дѣлата.

Евангелскитѣ проповѣдници сѣ повдигнали и повдигатъ народа ни всячески. Ако нѣмаше протестански проповѣдници, нѣмаше да има до сега въ България българска Библия, а пъкъ тя, слава Богу, не е врѣдна книга. Евангелскитѣ проповѣдници сѣ се борили противъ кръчмѣтъ и пиянството, които покварятъ народа ни, а вие поповетѣ, въ мнозинството си, не излизате отъ кръчмѣтъ.

Не, дядо попе, България не пропадна защото има протестански проповѣдници, а напротивъ, защото има попове, които съ тояга и камшикъ покрѣстваха помацитѣ. България пропадна, защото вие поповетѣ до сега сте държали народа ни въ духовно невежество и мъртвило и не сте му открили вѣчнитѣ истини за Бога, за спасение, за вѣченъ животъ, за правда — истини, които усвоени и практикувани повдигатъ човѣка и обществото. България пропадна защото вие поповетѣ криете Христа отъ народа, а безъ Него не само че услихъ е невъзможенъ, но и живота става на миряливо блато, кждѣто вѣчно замира. България пропадна, защото вие поповетѣ не сте казали на този народъ, че „не съ сила и не съ кръвностъ, но чрѣзъ Духътъ Ми говори Господъ Савоутъ“, се постига всѣка правда. България пропадна защото вие поповетѣ съ слама и плѣва сте хранили този народъ, който въ врѣме на войната забравилъ Бога, забравилъ да каже: „не намъ, не намъ но на името Твое.“ България пропадна, защото вие поповетѣ сте забравили своята мисия като стражи народни, да пазите обществото не отъ протестанти, а отъ загниване, отъ развратъ, отъ пиянство, отъ лъжа, комарджийство, и пр. и пр. като проповѣдвате въ църква и по мегдани чистото и силно слово Божие, което е сила за спасение. България пропадна, защото народната църква нѣма никакво влияние надъ своитѣ чада, които като министри, чиновници, военни и пр. ограбиха народа и заробиха страната ни. България пропадна, защото нѣколко старци, наръжали се

светци, затворили се въ хубави стаи, наречени синодални палати, взиматъ милиони, милиони левове отъ държавата и не пропускатъ да влѣзне свѣтлинато нито въ църква, нито въ тѣхнитѣ канцеларии, нито въ живота. България пропадна, благодарение на гръцкото православие, съ което вие отъ години търгувате и което отъ години нищо добро, а напротивъ само зло е нанесло на духовния животъ на народа ни, а народъ безъ добъръ духовенъ животъ е обреченъ на загинаване.

Ето, дядо поне, това сж факти, това е история, и вие не можете да я откажете.

Прочее, вмѣсто да гоните опѣззи, които работятъ за духовно-праведното повдигане на народътъ ни, вие владици и попове, на които плаща държавата,

та, заплѣтите се, хвърлете тия черни плашила, па идете верѣдъ народа, не съ котле и босилекъ за да го рѣсете и прибирате петачета, не съ темпъ да го задимявате и опушвате, не съ патрахилъ и желязени крѣстъ да го глашите, но идете верѣдъ народа съ Библията, съ Словото Божие и научете го на Законътъ Божий и повѣленията Пегови, идете и служете народу, подигнете надналитѣ, приберете изоставенитѣ, утѣшете наскърбенитѣ, нахранете гладнитѣ, посетете затворницитѣ, обърнете съзвитѣ на сирацитѣ и вдовицитѣ, пообличете влосторинницитѣ и развратницитѣ, поучете грѣшницитѣ и илѣ покажете Христа като Спасителя, съ една рѣчь, възродете религиозно народътъ ни, за да се повдигне политически и економически.

Послание къмъ градътъ.

Проблемата, или ключътъ на физическия, моралния, социалния, економическия, политическия и духовенъ животъ днесъ, е градътъ. Това е вѣрно не само за България, но за всички свѣтъ. У насъ градоветѣ управляватъ нацията. Градътъ е периния центъръ на цивилизацията. Градътъ подобренъ и реформиранъ значи цѣлата държава подобрена и реформирана. Самъ Исусъ Христосъ се интересуваше въ градския животъ. Той изпрати своитѣ ученици двама по двама въ всеки градъ. Той самъ ходи по градоветѣ и проповѣдва. Евангелизиранieto на свѣта Той почна отъ градътъ.

Има днесъ много организации които работятъ за подобренieto на нашитѣ градове. Различнитѣ дружества иматъ различни схващания и работятъ по различни методи.

Първата нужда на кой да е български градъ е челоуѣци. Ние трѣбва да поставимъ на пакитѣ мѣста и длѣжности въ живота на нашитѣ градове хора съ голѣми умове и хора съ благородни души. Разумността е едно отъ най-потрѣбнитѣ качества за кое да е градско официално лице, некамы да каже, лице натоварено съ нѣкоя градека длѣжностъ. Като общо правило е, че въ малкитѣ провинциални наши градове лицата поставени на чело сж по неспособни отъ ония въ голѣмитѣ градове или столицата. А до колкото азъ зная, почти въ всички градове се намиратъ длѣжностни лица, които не се ползватъ съ добро име и реноме. Моего силно убѣждение е, че, до като борбата, за пари и личенъ интересъ не спрѣ и до като челоуѣкъ не почне да се цѣни споредъ неговото служене на обществото, градскитѣ условия не ще могатъ да се подобрятъ.

Отъ по-добро разбирателство на моралътъ има голѣма нужда. Сложнитѣ и сплетени условия на градския животъ изискватъ по-добра прѣдетава за правото на другитѣ, една по-деликатна съвѣсть и изострено чувство за справедливостъ.

Каквото да е паданне на градското управление днесъ, е падане морално. Дохождатъ врѣмена въ историята, когато при провалата и корупцията на обществото даже добритѣ хора напразно се борятъ противъ тенденциитѣ на разорението. Аннибалъ не можѣ да спасе Картагенъ. Антоний не можѣ да спасе Римската империя. Демостенъ не можѣ да спа-

се Гърция. И самъ Исусъ Христосъ не можѣ да спасе Иерусалимъ отъ разорение. Има раятица нужда отъ градски водители, високо морално възпитани, чийто характеръ е абсолютно не покваренъ, които приематъ тѣзи длѣжности за общото добро, а не за частни и лични интереси и забогатявания. Това е една нужда, която апелира къмъ християнитѣ, и на която нужда тѣ сж длѣжни да отговорятъ.

Нѣма нито единъ градъ въ България където, тѣзи, които прѣдпочитатъ правдата да не сж болшинство, но все пакъ поквареното меншенство управлява и ограбва. Ако нѣкога, не дай Боже, нѣкоя крайна катастрофа сполѣти страната ни, помнѣте, скалата о която ще се разруши държавния паракордъ е, посвещението на личния интересъ. Това е ключътъ на цѣлата проблема. Мѣдростѣта на този свѣтъ учи: „Всѣки челоуѣкъ за себе си.“ А мѣдростѣта която Христосъ казѣи, учи: „не да ти послужатъ а ти да послужиши.“ Съврѣмения образецъ на политиката е направилъ градътъ какъвто е днесъ, но работата на християнството е да направи градътъ какъвто трѣбва да бѣде.

Новитѣ условия, диктуватъ нови длѣжности.

И това се отнася за църквата толкова, колкото и за политиката. Доволно години ние сме се старали да подобримъ съврѣмения условия чрезъ ерѣдновѣковни планоуе. Градътъ днесъ се нуждае най-много отъ кога да е други нѣтъ, отъ църквата на Исуса Христа. Не църквата на тѣмнитѣ и ерѣдновѣковни врѣмена, но църквата отъ първия вѣкъ каквато бѣше чиста, свята, силна, трудолюбива, дѣйна, плодотѣна. Църквата на Исуса Христа е въ свѣта за да посрѣщне и отговори на всички нужди на свѣта. Църквата въ градътъ, е повикана да повдигне градския животъ. Най-голѣмата и велика длѣжностъ която лежи върху плѣщитѣ на църквата е, възпитанието и накупленieto на социалната съвѣсть. Лично спасение е добро и необходимо нѣщо, но социалното спасение е краятъ на което личното спасение е самото ерѣдетво. Църквата трѣбва да спасе обществото, или да загине. Принципатната, и единичка причина, защо днесъ има толкова мъртни църкви въ градоветѣ е, че тѣ не схващатъ тази върховна и повѣдителна истина, да спасатъ обществото. Религиозното неразноложение, религиозна лѣ-

ностъ, религиозна мудностъ не сж най-малкитѣ грѣхове въ наше врѣме. Много пжти ние правимъ погрѣшно различие между християнството и църквата. Църквата е организирано християнство, и единичката форма въ която и чрѣзъ която християнството ще бжде разпространено въ свѣта. Различнитѣ методи претендиращи да бждатъ вѣнъ отвъ църквата, не сж нищо друго, освѣнъ доказателство за борбата, която се води да се приспособи църквата къмъ промѣненитѣ условия. Църквата ще живѣе, защото е божественъ институтъ повиканъ да живѣе и тогазъ, когато тая земя изчезне, но тя трѣбва да нагласи себе си, както е правила въ миналото, да посрѣщне настоящитѣ нужди. Като индивидуална, лична религия, християнството е направило много за индивидуалната цивилизация, но тѣй като цивилизацията сега почва да става повече колективна, едно по широко разбиране на Евангелието за спасение на цѣлото общество се налага. Най-великото прогресивно движение на всички вѣкове е вече около насъ. Тона движение е спасението на обществото, а тая работа църквата на Христа трѣбва да прѣдприеме.

Евангелието което Иисусъ Христосъ изпрати апостолитѣ да проповѣдватъ е Евангелието на Царството; не Евангелие за безтелесни духове, но Евангелие за чловѣци съ и въ плѣтъ; не Евангелие само за една частъ отъ чловѣка, но за цѣлия чловѣкъ; не Евангелие за изолирана личностъ, но Евангелие за чловѣци организирани въ общество, — едно царство идяще на земята. Ние трѣбва да имаме днесъ не църква, която ще се постави по отношение на общество като господаръ за да ѝ служи то; не! — Църквата отъ която има нужда днешния градъ, е църква служителка, която ще служи на обществото, която ще дири чловѣци не да градятъ църкви, но да съграждатъ чловѣци, характерни. А такава една църква нѣма защо да се бои за себе си и за своето съществуване.

Съвременния градъ се нуждае отъ църква която не ще се задоволи само съ едно полушарие, една частъ на истината, но ще учи хората на цѣлата истина, на цѣлото Христово Християнство. Всички, които задържатъ нападъ нѣкои части отъ Евангелието, всички, които прикриватъ и прѣскачатъ Христовото послание къмъ свѣта, всички такива сж нечовѣци, не вѣрни къмъ него. Религията не се състои въ мѣстине, въ програми, въ церомонии, но въ характера и живота. Ние не можемъ да живѣемъ, ако не живѣемъ между и съ обществото. Църквата трѣбва да научи и съвѣтва хората какви сж нашитѣ длъжности спрѣмо единъ другъ и спрѣмо Бога. Мжчнотията и кривото е тамъ, че църквата не вѣрва въ практичността на Христовото Евангелие. „Търсете първо въ царството Божие и всичко друго ще ви се даде.“ „Любете ближния си, както себе си.“ Къдѣ е практическото приспособление на тѣзи Христови принципи? Не ви питамъ, знаете ли ги наизустъ, а питамъ, кой ги прилага, кой ги живѣе? Това което наричаме „църковна служба“, не е служба, а богослужение. А пъкъ, ако богослужението е истинно, то е Богу угодно и за насъ полезно. Но помнѣте, единичния начинъ, по който се служи на Бога е да се служи на чловѣцитѣ.

Иисусъ Христосъ учеше три социални, основни закони, законътъ на служене, законътъ на пожертвование и законътъ на любовъ. Никакви търговски

методи, никакви конкуренции, никакви печалби, никакво вѣрвие нѣматъ мѣсто въ Христовата економика.

И обществото ще бжде подоброено когато тѣзи три правила се сложатъ въ основата на общественния животъ. А тукъ именно е работата на църквата, да покаже за примѣръ въ живота тѣзи основни принципи. Шансътъ да бждеш добъръ въ единъ градъ е толкова голѣмъ, колкото е голѣмъ шансътъ да бждеш лошъ. Работата на църквата е да уголѣми първия случай и да унищожи втория. Не да се лѣкуватъ слѣдствията, а да се прѣмахнатъ причинитѣ.

Ако църквата бѣше каквато тя е дѣжна да бжде и може да бжде, въ единъ денъ цѣль свѣтъ ще стане християнски. — Единъ работнически лидеръ е казалъ: „работницитѣ не ходятъ на църква, не защото сж нерелигиозни, или сж противъ християнството, но защото църквитѣ сж прѣстанаали да прѣдставяватъ ученията на Христа.“ Днешната църква не разбира явика на хората и хората не разбиратъ явика на църквата. Църквата е недоходна отъ публиката и публиката е недоволна отъ църквата. Публиката остава не спасена.

Днесъ християнството се криво разбира, защото е криво прѣдставено. Ако ние можемъ направи свѣта да вѣрва, че искаме да прѣмахнемъ неправдѣ не само като економисти, но и като християни; че искаме да очистимъ политиката отъ безаконията, не като патриоти, но като християни; че се грижимъ за сиромаситѣ не като филантропи, но като християни; че ние се грижимъ за канализацията, за доставяне добра вода на гражданитѣ не като санитарни власти, но като християни; че ние се интересуваме въ търговията, въ индустрията, въ медицината, науката и изкуството, защото тѣхния прогресъ трѣбва да приготви друма, пжтя ва пълното дохаждане на царството Божие. И защото сме християни ние се интересуваме за физическото, умственото и духовното добруване и развитие на чловѣчеството. Ако църквата проповѣдва и живѣе таквъ християнски животъ, тя скоро ще добне едно спасително влияние надъ свѣта.

Градътъ е, който контролира нацията, но християнството трѣбва да контролира градътъ. Пуждата на кой да е български градъ днесъ е тази: ние, които се наричаме християни, войници на Христа да го завладѣемъ въ негово име. Казва се че първиятъ градъ е билъ съграденъ отъ първиятъ убиецъ, и отъ тогава влото въ всички свои форми се е развивало и растло. Съвременния градъ съ всички свои злини и нужди се нуждае най-вече отъ духътъ и характера на истинския Христовъ послѣдователъ. А така градътъ прѣобразованъ и искупенъ е символъ на небото, на царството Божие напълно осъществено на земята.

Приятелю мой, ние сме тукъ за да проповѣдваме Христа, да Го прокламираме въ всѣки домъ, въ всѣка работилница, въ всѣки общественъ кръгъ и да видимъ, толкова до колкото може, щото нито едно кжтче отъ града да не остане въ незнание за Христа и Евангелието му. Ръскингъ е казалъ нѣкога, „че той не би искалъ никога да съгради стена само съ тухли и варъ, но би искалъ да турне и своята свѣтъ въ нея.“ Тѣй сжщо и ние, въ всичкитѣ наши работи, общи или частни трѣбва да гледаме щото Христосъ да се възлоти. Не отдавна градъ Глазго е

избралъ за свое мото: „Нека Гласго се наводни съ проповѣдването на Евангелието.“ Какво е мотото, лозунгътъ на нашия градъ? Истинския прогресъ и успѣхъ на кой да е градъ лежи въ проповѣдването и приемането на Христовото Евангелие. Да проповѣдваме това Евангелие, Евангелието на новородените е работата и мисията на църквата. И когато говоримъ за църквата, и за нейната работа, не дѣйте ме разбърза, че говоря за нѣщо отвлечено, което не е тука, нѣщо отдалъно и вънъ отъ насъ — защото не сме ли ние църквата? Никое здание, не вани колко е голѣмо солидно и красиво не е църквата. Вие и азъ образуваме частъ отъ това голѣмо и велико тѣло, което се нарича вселенска църква, и която е на този свѣтъ за да го реформира. Всѣкой единъ отъ насъ трѣбва да кажи съ думитъ на Христа: „На този край съмъ се родилъ и на този край съмъ дошълъ за да мога всячески да спася нѣкого.“ Стои ли сме ние това? Хиляди въ този градъ чакатъ за избавление отъ духовна болѣсть и смъртъ

и това, казва Христосъ „е животъ вѣченъ да познаятъ Тебе истиния Богъ и Исуса Христа когото си проводилъ.“ Проводилъ ли е Христосъ навѣкъ изъ града? Не ни питамъ колко християнски църкви има въ града. Не ни питамъ колко ижти бие църковната камбана. Моя въпросъ е, проповѣдано ли е Евангелието на всѣка тваръ, на всѣки човѣкъ въ града?

А това е първата работа и първата длъжностъ на всѣкого, който се нарича християнинъ, да даде Евангелието на онзи, който го нѣма.

Има само една сила, която дѣйствиелно може да промѣни характера на човѣшцитъ и да ги направи по-добри; има само една сила която може да причини и подобри града и тази сила е силата на Бога съдържаща се въ Евангелието на Исуса Христа. То и само то е спасителната сила за личността, за обществото, за града. И горко ни, ако не проповѣдваме това Евангелие — но, дваждъ по-горко ни ако не го възприемемъ и живѣемъ.

Елегията на живота.

(Орация.)

Съ болезнено умиление си спомнямъ, когато бѣхъ дѣте — дѣтенце малко и невинно; когато не знаехъ друго освѣнъ мама и татко; когато на плачътъ съ усмивка отговаряхъ и нѣжна закрила намирахъ въ майчинитъ приграждии.

И съ каква дѣтека наивностъ на всѣка трѣпка, цѣтче ил' играчка се радвахъ. Спомнямъ си, какъ по цѣли дни играехъ и безгрижно припкахъ изъ буйно-ароматнитъ ливади; какъ погледа ми чевнѣше въ милиардъ цѣтцове, които лѣха благоуханше навредъ.

Гледахъ какъ множество неперудки подхвъркаха отъ цѣтътъ на цѣтътъ; и пейдѣ далечъ дочувахъ какъ сладкопѣната птичка плавно пливна гласа си къмъ синното небе.

Каква чаровностъ!

Като че ли всѣка тваръ — отъ най-последната гадина до човѣка, благоговѣха прѣдъ онзи великъ миросъздателъ — Бога!

Ахъ, за менъ тогава, прѣдъ оназъ омайна чаровностъ, всичко бѣ чисто, свято и непорочно!

Тогава бѣхъ игривъ, веселъ и наивенъ!

Тогава само, казвамъ, ти бѣ пласливо, о, сърдце млето! И тѣй неуѣтно бродѣхъ въ тѣхъ хубостни нѣжии, но уви! день слѣдъ день чевнѣха безсѣдно въ вѣчността и като че ли прѣдчувствахъ вече края на екшнитъ дѣтски дни.

И почнахъ да се питамъ: нѣма ли йощъ да трай този упоителенъ дѣтски сънъ?

Нимъ вече не съмъ дѣте? Нимъ за винаги се раздѣлямъ отъ милоото дѣтство?

Нимъ горчилата на живота ще турятъ край на мойтъ крѣхки младини?

А въ отговоръ — една болна лѣздишка ме прѣнася въ миналото, което буди вѣчна тѣга въ менъ.

Ученикъ бѣхъ.

Какъ година слѣдъ година летяхъ къмъ края на този животъ, животъ — пълненъ съ хиляди младенчески тревоги, мечтания и невинни блѣнове!

Колко дни и часове съмъ прѣкаралъ надъ учебника!

Колко смущения за утрѣшния денъ, денъ изпъленъ съ нови грижи, трудъ и лишения.

А прѣдъ бърнитъ минутки на сладки упоения и наивни блѣнове, азъ търсихъ всичко туй що сърдце, умъ и душа младенческа пожелаи!

Търсихъ човѣкъ, човѣкъ безъ пристрастности, на когото да разкрия и последната глѣка на мойта душа! Търсихъ и туй що е щастие, кумиръ на толкова хиляди човѣшки същества!

Рисувахъ съ една рѣдка перпенективностъ смѣнитъ очертания на непрогледнитъ бѣдини.

Благоговѣхъ прѣдъ божественния промисълъ, който прониква въ всѣко мирово създание!

И най-последъ, търсихъ смисъла на живота!

О, училище, священная обителъ на моятъ младини! Ти ми даде туй, що нѣмахъ. Ти ме научи туй, що незнахъ. Ти си и ще си прѣдметъ на хиляди мои възноменания.

Прощавай невѣки! Азъ отидохъ вече въ живота, миражъ на вѣковете!

Градътъ живѣи!

И какъ шуматъ пирокитъ планини улици, райтоши припкатъ. Трамвай и автомобили трѣпатъ. Гърматъ фабрики съ безпирно димящи кумини. Къщи се правятъ и улици се строятъ.

Планини се пробиватъ и морета се дълбаятъ.

Въздухътъ се пѣри и електричеството се улавя.

Гърмътъ се укротима и вселенната се научава!

А прѣдъ тоя вѣчно безпирентъ кипекъ все човѣка — съ морно и блѣдно лице, съ угасналъ погледъ и съ широко-отворени засѣхнала уста, бърза стрѣлително. Гдѣ отива и какво търси?

Какъ племена слѣдъ племена и народи слѣдъ народи гинатъ въ вѣковѣчния зловѣщъ елюхтежъ. А прѣдъ вихара на този житейски ураганъ — душната болезнено терай прѣдъ мжчителната меланхолия на всѣкой умирающъ денъ!

Денятъ прѣваля и послѣднитѣ слънчеви лъчи гаснатъ задъ хоризонта. Тъмната надвечерна мъгла се топи въ послѣдния привечеренъ здрачъ. Настъпна нощни мракъ и заглъхва шумния градъ верѣдъ гробната и безмълвна нощна тишина.

А ето, прѣдъ менъ, се открива величествената нощна панорама.

Какъ всичко наоколо дъша ненарушимо безмълвие и дълбока тайнственостъ. Какъ погледа ми се губи въ безпрѣдѣлната небесна синевина, а мисълта блуждай пейдѣ далечъ — далечъ верѣдъ хилядитѣ небесни свѣтила!

Каква тайнственостъ!

И кой не е съзерцавалъ прѣдъ величествената гледка на ясна лунна нощъ?

Кой не е изпадалъ въ неволна забрава прѣдъ необходимостта на вѣковѣчната тайна?

Тамъ, гдѣ човѣшкия разумъ не проникна — гдѣ полната човѣшка мисълъ се губи безслѣдно. Тамъ гдѣ мѣсеца е плувналъ съ чаровната си възшебностъ; гдѣ хилядитѣ слънца съ привѣтъ блещукатъ; гдѣ безчетъ роякъ планети и блуждающи комети броятъ безпрѣдѣлнитѣ небесни висини; и какъ всички заедно се търкалятъ безумно въ пространственицитѣ дълбини!

Да, наистина е величественъ и поразителенъ Божий миръ!!

О, какъ винаги душата тръпне, умътъ нѣмѣ и сърдцето примира верѣдъ гробното безмълвие на сръднощната тайнствена недрина.

Какъ всичко наоколо дъша ненарушимо безмълвие, дълбока тайнственостъ и слѣдсмъртна замрялостъ.

Но чуйте! Тъжовенъ камбаненъ звонъ се носи. Какъ ударъ слѣдъ ударъ съ зловѣща тайнственостъ заглъхва въ сръднощни мракъ. Какъ тъжовната мелодия болезнено се развива и напомни че още една страдална душа е литнала задъ хоризонта на живота. Мелодия, която причинява приливъ отъ дълбока тъга и неволно унася въ сладки спомени на минали забравени дни.

О, дни на мойто сладко минало, защо, защо тъй безумно се стремихъ къмъ насъ мойта вѣчно ридающа душа? Защо ниш пакъ се явяватъ прѣдъ менъ въ слабъ далеченъ миражъ и ми шепватъ вѣчно жадувани, но нивга нечути слова? Какъ душата ми оплаква това, което е било и никога-никога вече нѣма да бѣде! Какъ всичко прѣлѣта, губи се и чезне, като прѣдвечерната розова мъгла — въ слитването на нощни мракъ.

Кой не се е замислялъ надъ призрачността и бѣсенитѣ примамки въ живота?

Кой не би се трогналъ прѣдъ нищожеството на човѣка, ала и кой не би останалъ поразенъ отъ вѣковѣчната му безгрижностъ?

Безгрижностъ, казвамъ,

която прави дѣтето наивно, майката небрежна и бащата улесанъ. Безгрижностъ, що прави ученика гордъ, учителя нехаенъ и черквата заспава. Безгрижностъ, която прави търговеца алченъ, службогонца безсраменъ, а на офицерина дана лукстъ, труфила и разкошъ. Безгрижностъ, що дава на сѣдния пристрастие и на депутата безсѣдетностъ, — на държавника своеволна и на монарха щеславие. И найпослѣ, безгрижностъ, която създава въ обществото безчинства, корупция, банкрутства и развала.

Навреждъ неправди, писъкъ нещастия, страдания и смъртъ! Какъ челоуѣчеството гинее верѣдъ вихъра на този житейски ураганъ, ураганъ отъ хиляди похлѣди стремежи, илѣли и мечти. Тамъ гдѣто нѣма огледъ на сръдетва, хуманостъ и мораленъ животъ.

Каква заблуда!

Забравятъ, че безпоощадната смъртъ ще дойде и венчки, венчки наредъ ще погуби въ тая мрачна нощъ — живота!

О, безгрижно и алчно човѣче!

Мислятъ ли си за неизбежния часъ, за неотвратимия ударъ кога и гдѣ ще те постигне?

Слѣдъ малко, по сръдъ нощъ, ти самъ си на леглото. Помисли тогавъ, че тая нощъ ти е послѣдната; че слънцето нѣма вѣтъ за тебъ да изгрѣи; че ти ще си въ леднитѣ обятия на смъртъта и че съ мъртвенно безмълвие ще се отзовешъ на вѣжливъ плачъ, писъкъ и ридания.

Ти ставашъ отъ леглото. Гледашъ какъ слънцето изгрѣва и природата се буди. Виждашъ какъ кини щедро дарения отъ природата животъ; и какъ всичко живо ликува, плаче, ридай и се смѣи. Виждашъ зеленината на трѣвата и яркитѣ багрила на цвѣтята. Дочувашъ румоленето на потока и плавната нѣсенъ на волната птичка. Какъ всичко е изправъ на красота, смисълъ и хармония!

Но помисли, жалки човѣче, че само по една прищевка на природата и ти изчезвашъ безъ да нарушишъ ни най-малко общия порядѣкъ; че тебъ нѣма вече да те има като че ли никога не те е имало; че вѣкове, нѣкове и пакъ вѣкове ще слѣдватъ тъй както сѣ слѣдвали до сега.

О, помисли! размисли, и вижъ що си! Помисли за онаи часъ, когато ще спре и послѣдния трепетъ на бѣдно ти сърдце. Кога морния ти погледъ, като лучъ послѣденъ въ мрака, ще замръ и той. Кога прѣдъ послѣдния мигъ на битието като бързи бѣгли сѣнки ще минатъ и пориви спрѣни, и празнитѣ надежди, и сладкитѣ помени при младенческия ти животъ, а образа на живота едва те ще познаешъ. Моментъ, когато въ пришепващия часъ съ горчивъ плачъ и ридания ще се отзовешъ прѣдъ онаи великъ създателъ и правдивъ сѣдникъ; а да му кажешъ;

Отче, прости!

Д Писецъ. (студентъ), София;

Нека всѣки ни помогне
да увеличимъ нашия листъ
на абонатитѣ

Само единъ (1) левъ до края на годината.

Ние ще изпращаме Християнски Свѣтъ на всички които се аболиратъ сега до края на годината само за 1 левъ. Разбира се, първитѣ бройове нѣма да изпращаме, а ще почнемъ отъ юлския брой до декември.

Кажете на вашитѣ приятели за тази оферта и помогнете ни, да дадемъ Християнски Свѣтъ въ много рѣцѣ и домове, които не го получаватъ.

Забѣлѣжете това: Порѣчки нѣма да се изпльватъ, ако не сѣ придружени съ изискваната сума.

Молимъ ви още единъ пѣтъ, платете абонамента си, за да не изпращаме по пощата разписки.

МЛАДЕЖКИ ОТДѢЛЪ.

Достойнството на труда.

Единъ отъ най-важнитѣ факти засвидѣтелствувайтъ отъ човѣшката опитностъ въ всички цивилизовани страни, е факта, че е срамно да не се работи. Човѣцитѣ въ всѣхъ вѣкъ сж грѣшвали празнодѣлене. Тѣ сж се стараяли да го наставляватъ чрѣзъ примѣра на трудолюбието; тѣ сж го увѣщавали съ притчнитѣ на мѣдрецитѣ; тѣ сж го увѣщавали съ нѣситѣ си, и сж се трудили да го реформиратъ чрѣзъ закона, и при все туй, както бѣднитѣ, той е винаги съ тѣхъ. Дѣйствително, бѣднитѣ сж главно неговъ родъ, и ако не е билъ той, тѣ би отколѣ изчезнали отъ земята.

Търтентъ въ кошера на човѣшкия трудъ трѣбва да ядатъ, и работницитѣ трѣбва да произвеждатъ не само за себе си, но и за тия оцустоители на земята. Ако труда не се тѣи щедро вънаграждавае свѣтътъ би гладувалъ, защото никога нѣма достатъчно храна събрана въ земнитѣ житници, която да подържа човѣцитѣ за двѣ години, безъ жетва. Следователно, работницитѣ трѣбва не само да оратъ, посѣватъ и женатъ година слѣдъ година, за да хранятъ и обличатъ себе си, но тѣ сж заставени да работятъ и произпаватъ и за тия паразити на политическото тѣло. Тая висша класа, дали облѣчена въ порпуръ и лѣнено или пъкъ декорирана съ парцали, обича да казва че „свѣтътъ имъ дължи прѣхрана“ — твърдение, колкото абсурдно толкова и лъжливо. Много лошо е да не вършите нищо, но защо притуряте лъжа при сраматъ, претендирайки за имения не наши? Законътъ въ естеството е „че който не иска да работи, не бива да яде“. Апостолъ Павелъ не е произвелъ тоя законъ. Той е лѣгналъ въ самата направа на свѣтътъ.

Колко чудесно богата е нашата страна*) съ свѣтитѣ материални източници? Може да събере те всичкото население на земното кълбо въ нашата земя и безъ мѣнотия да го храните — тѣи щедро Богъ е благословилъ и надарилъ нашата страна. Обаче за стотини години нѣколко хиляди Индийци сж я владѣли и сж гладували до смъртъ. Защо? Защото сж били лѣнници и сж се отвърщали отъ честния трудъ. Колко богатъ би билъ тоя свѣтъ ако нѣмаше празнодѣлци въ него! Въ 1912 година паричната стойностъ на трудътъ произведенъ отъ работницитѣ у насъ възлиза на петнадесетъ милиарда долара. Ако милионитѣ войници, полицейски служаци и пазачи на затвори въ всички страни, които очакватъ прѣхраната си отъ работнитѣ рѣцѣ, прѣзъ врѣмето въ което сж заняти съ злосторницитѣ и празноскиташитѣ се, биха се освободили да работятъ и заедно съ празнодѣлцитѣ изкарваха прѣхраната си, тоя свѣтъ би билъ свѣтъ на богатство и охолностъ.

Богъ бѣ прѣдначинилъ човѣцитѣ, да бждатъ богати. За това той складава въ земята непрѣмѣтнѣеми съкровища отъ влато, сребро, жельзо, олово, скъпоцѣнни камъни, пространни запаси отъ гориво, изпълни земята съ голѣми богатодавни сили и прѣпълни морята и въздуха съ огромни материали за тия сили. Да, Всесилиятъ е прѣбогатъ и иска и чадата му да бждатъ такива. Грѣхътъ, и грѣхътъ

на лѣността и празнодѣлието прави човѣцитѣ бѣдни. Ако прѣродителката ни Ева бѣ занята, и тѣи не ѣ бѣ възможно да бѣседва съ змията, тя и мжжа ѣ би останали въ раятъ и би живѣли въ охолностъ, но както бѣ тогава тѣи е и сега — „Дявола и днесъ намира работа за празнитѣ рѣцѣ,“ — и ако прѣнебрѣгвате работата въ Едемъ, вие ще вършите по-тежка и по-мжчна такъва пѣтъ. Има едно нѣщо което мжжетъ и женитѣ сж наслѣдили, и което е проникнало дълбоко въ естеството имъ, — това е лѣността. Явно е, като сждите отъ плодовитѣ на лѣността, че е голѣмъ грѣхъ ако не вършите нѣкакъвъ видъ честна работа. Какви съкровища отъ мждростъ и какво благородство отъ знание донася трудътъ, и мжчентъ трудъ. Учението не е инстинктъ, но придобиване, и ние никога не ще се освободимъ отъ нуждата да притежаваме по-вече и по-вече знание. Знанието, както и творенията на създателя, е безгранично въ прѣсторъ, и ще трае додѣто първитѣ стоятъ. „Знанието е сила.“ Само трудътъ го осигурява. Който иска да се въздигне трѣбва да работи за това, и чрѣзъ трудътъ си той придобива достойнство. Ако Михаилъ, Архангела, се изпратѣше отъ небето да мете пращинитѣ и кални улици на земята, простата работа не ще го унижи, а напротивъ той ще подигне трудътъ! Колко почтено слѣдъ туй ще бжде метенето на улицитѣ между човѣшкитѣ синове! Вие имате своята работа. Тя може да е скромна, неблаговидна и неприятна, но ако е за васъ, навършете я. Извършете я съ всичката си сила. Извършете я най-добрѣ както знаете. Като извършвате добрѣ малкото, вие ще се пригледите за по-голѣмитѣ длъжности и отговорности на живота. Тогана работника както и работата ще се обезсмъртятъ.

Въ ранното утро на мартъ 9, 1791, чрѣзъ тателна свѣтлина, билъ погребанъ единъ 88 годишенъ старецъ. Той билъ единъ отъ неуморнитѣ работници що тоя свѣтъ нѣкога е знаалъ. И чрѣзъ безмѣрния си трудъ той буквално прѣшралъ смъртъта, и е оставилъ отпечатакъ на своята велика личностъ въ неизброими благословения въ живота на по-вече милиони мжже и жени отколкото кой да е другъ отъ врѣмето на Христа. Той билъ синъ на единъ английски ректоръ, чийто животъ е билъ неспирна борба съ сиромашията, който е билъ затварякъ за дългъ, и който умрѣлъ въ дългове, така че момчето отъ рано свикнало на лишения и трудъ. Дважъ кжцата на баща му била подпалвана нощъ отъ тѣлпата, която била обидена отъ вѣрността на бащата, та живущитѣ вжтрѣ, прѣзъ димѣтъ и пламъцитѣ, едвамъ избѣгнали за живота си. При вториятъ отъ тия случаи, когато туй момче било само на петъ години, било забравено въ една отъ стаятъ, и въ посѣдната минута когато покрива падалъ, по Божия промысль, то било спасено отъ срѣдъ горящето здание отъ двама съсѣди. Той билъ едно отъ деветнадесетъ дѣца, десетъ отъ които доживѣли до стари години. Тѣ съставлявали една най-бѣлѣжката фамилия. Извѣстиятъ тълкователъ, Д-ръ Адамъ Кларнъ, казва: „За такъва фамилия никога не съмъ челъ, не съмъ слушалъ нито съмъ знаалъ. Отъ днитѣ на Авраама не е имало фамилия на която човѣчеството да дължи тѣи много както фамилията на Весе-

*) Съединенитѣ държави въ Америка.

йовци. Иванъ Карлъ Веслей еж потомци на благородни праотци. Тоя що има въ житиѣ си добра и чиста крѣвь, трѣбна да благодари Богу за туй наслѣдство, ако и да излиза отъ домѣтъ си безъ счу- пена пара. Да сте отъ добро произхождение е само по себе едно щастие, и Иванъ Веслей е билъ отъ такъво произхождение. Баща му билъ способенъ, вѣренъ и даровитъ проповѣдникъ и писателъ на записки, но отъ майка си, Иванъ наслѣдилъ повечето отъ великитѣ черти които го направили знаменитъ. Жената, Сузана Веслей, била чудо. Тя била не само майка и кърмилница на многото си дѣца, но така ежщо и тѣхна наставница и жрица. Нейната възпитателна и религиозна система за наставление има нѣкои отъ най-чуднитѣ страни, и била водена главно отъ самата нея. Дѣцата, отъ които по едно врѣме имало тринадесетъ у дума, имали честта да ги наричатъ „най-любещата фамилия въ страната.“

Г-жа Веслей имала изрядно възпитание и отлично образование. Тя била красива въ лице и въ душа, и била жена отъ редка енергия, тактъ, здравомислие и рѣшителност, и заедно съ това и твърдѣ религиозна. Тя тѣй изградила характера на дѣцата си въ дѣтството имъ, че когато Иванъ Веслей, на тринадесетъ годишна възраст напусналъ домѣтъ си, за да постъпи въ едно приготвително училище, а три години по-послѣ, за да влѣзе въ Оксфордския университетъ, той билъ приелъ вече отъ майка си тия порвоначални качества на метода, точностъ, прилѣжане, енергия и благочестие, които послѣ развили въ великата църковна система и учение, по настоящецъ разпространени по цѣлия свѣтъ и извѣстна подъ името Методизъмъ, тѣй че Сузана Веслей съвѣмъ праведно е била нарѣчена „майка на Методизма.“ Като священнопроповѣдникъ, Иванъ Веслей безпорию заема първо мѣсто въ историтѣ на свѣтътъ въ религиозни трудове, по-вече отъ кой да е другъ отъ врѣмето на Апостолския вѣкъ.

Единъ единственъ практически животъ по-вече отъ еднажъ е измѣнялъ лицето на цѣлиятъ цивилизованъ свѣтъ. Единственъ единъ, бѣденъ и тежко работещъ механикъ, чрѣзъ изобрѣтението на една машина, или чрѣзъ приложението на една сила, по-вече отъ еднажъ е удвоявалъ енергията и богатството на човѣшкия родъ. Парата е била толкова силна въ врѣмето на Авраама, както и въ врѣмето на Георги Стефнсона, когато послѣдниятъ я впрѣвналъ въ своята машина за да върши вѣсѣвѣтката работа. Какъ отъ туй врѣме тя е замогнала, обогатила и благословила народитѣ! Отъ началото на свѣтътъ, електричеството е стояло наоколо свободно, чакаше нѣкой практически умъ да го употреби, и когато човѣка за това се появилъ, той е ималъ изпърво участта да го вмѣнятъ, подобно на Морса, за празноуменъ ентузиазистъ, а по-послѣ за единъ отъ най-великитѣ умове въ своятъ вѣкъ.

Тѣй ежщо и Иванъ Веслей, който е билъ единъ отъ най-практичнитѣ хора, билъ изхвърленъ и афоресанъ отъ църквитѣ, и осѣденъ, като правденъ мѣтателъ, аюдѣецъ, прѣдатель на отечеството и еретикъ, отъ самитѣ тия, които прѣди смъртъта му, почнали благоговѣйно да го почитатъ, като оржиде въ Божиитѣ рѣчи за избавата на Англия отъ потайното езичество въ което тя била изпаднала; и за спасението на цѣлото реформаторско движение, почнато отъ Мартинъ Лютера, отъ прѣдстоящата ги-

белъ висяща надъ него, и пакъ за съживяване на жизнената религия що била на умираше въ свѣтътъ. Тѣ го провъзгласили за най-великитѣ умъ що се е явявалъ въ религиозниятъ свѣтъ отъ врѣмето на апостола Павла.

За близо шестдесетъ години той проповѣдвалъ ерѣдно петнадесетъ слова въ седмицата. Той спиевалъ безеприю, и публикувалъ стотини томове книги, брошури, списания и съчинения по всички полезни прѣдмети, класически, морални и религиозни. Той паходвалъ хиляди километри нѣшкомъ, на конѣ и съ кола. Той билъ честно нападанъ отъ тѣлнитѣ, и за редъ години постоянно заплашванъ съ смъртъ отъ али и буйствующи хора. Живота му често е билъ въ бѣда по сухо и по море. Не редко нѣти той е ималъ най-големъ слушателства що еж се нѣкога събирали прѣдъ нѣкой ораторъ, по нѣкога броейки повече отъ тридесетъ хиляди.

Той е надигналъ стотини училища, параклиси и църкви, възпиталъ е съ хиляди отъ своитѣ съотечественници, и ако да е получавалъ отъ книгитѣ си съ хиляди домари, той е давалъ щедро за бѣдни и за разпространяване евангелието що проповѣдвалъ, и на смъртъта си еднакъ е ималъ ерѣдства да го погребатъ както подобава. Той толкова скъпилъ врѣмето си, колкото скъперника златото си, за него всѣки частъ ималъ своята работа. Обичното му правило било: „Работи скоро, но не съ бързина.“ Първото му правило за поведението на хилядитѣ човѣци що изпатилъ да проповѣдватъ било: „Бѣди трудолюбивъ; не стой празденъ; не прѣкарвай врѣмето съ дребнавости; не се разлагавай; не изживявай повече врѣме на едно мѣсто отколкуто е необходимо.“

Обстоятелствата иматъ голѣмъ дѣлъ въ развиване на велики хора, ала тѣ не ги създаватъ. Иванъ Веслей обръщалъ най-неблагоприятитѣ обстоятелства да доведатъ една революция въ религиозниятъ свѣтъ, което чрѣзъ добритѣ си резултати му дава първо мѣсто между великитѣ хора на свѣтътъ.

Тоя знаменитъ човѣкъ ни доставя единъ поразителенъ примѣръ за достойнството на труда. Величното му е резултатъ на непрѣтанното му трудолюбие. Свѣтътъ почита честниятъ трудъ, но прѣзира бездѣлника.

Какъ да четемъ и какъво да четемъ.

Фенелонъ е казалъ: „Ако богатствата на Индия или коронитѣ на всичкитѣ европейски царства се сложеха прѣдъ мене, въ разиѣна за обичта ми къмъ четене, всички бихъ прѣзрѣлъ.“ Вихте ли ги прѣзрѣли и вие? Помислете за минутка що значи това. То значи да притѣжавате по-вече богатство, величие и сила отколкуто кой и да е човѣкъ що е притѣжавалъ тия нѣкога. И за тѣхъ, отъ васъ се иска, да се откажете отъ обичта си за четене. Ще го сторите ли? Спрѣте се за минутка и помислете що заключава това. Една пенѣжа, издребнѣла и избезумѣла душа, сега и навѣки! Умътъ и душата не могатъ да живѣятъ безъ знание, както и тѣлото не може безъ храна.

Има три източници на знание: опитностъ, бесѣдуване и четене. Какъ безкрайно ще бѣдатъ ограничени

опитността и разговора на всѣки що не чете или не слуша другитѣ да му четатъ. Книгитѣ съдържатъ опитността, знакомството, изслѣдванята, мислитѣ и дѣланията на всесвѣтовнитѣ мъже и жени. Книгитѣ съдържатъ знанието на вѣковетѣ относно другитѣ свѣтове и същества, и нашитѣ длъжности и отношения спрямо тѣхъ. Книгитѣ хранятъ умътъ и развиватъ душата. Колко малко, слаби, глупави и дѣтински сѣ мислитѣ и дѣлатата на хората що сѣ безъ книги! Какъ тѣ тънатъ въ невѣжество и просто животинство! Отъ каква полза тогава би било свѣтовното богатство за такъвъ единъ дивакъ и простакъ, който не знае да чете, но прѣдпочита свѣтовното злато прѣдъ четенето? Книгитѣ сѣ всесвѣтската мъдрость събрана за бѣдащитѣ люде. Отъ каква безкрайна мизерия и страдание бихме се избавили, ако дадохме ухо на човѣшката история!

Книгитѣ сѣ всесвѣтскитѣ фонографи на мъртвитѣ чрѣзъ които ни се говори за тѣхнитѣ живогѣ, тѣхната обичъ, тѣхнитѣ мисли, врѣмева и дѣла. Вие може да повикате сѣнката на Ксенофона и да чуете отъ него графическата повѣсть за отстъплението на десетитѣ хиляди, или Плутархъ може да се яви на заповѣдта ви и изново да ви разкаже за дѣланията на древнитѣ знаменитости. Цезаръ ще ви поговори за военитѣ му походи, и Демостевъ и Цицеронъ ще ви дадатъ нѣкои отъ тѣхнитѣ орации. Евклидъ ще се подигне отъ прѣстѣта въ Египетъ и ще повтри проблемитѣ съ които озадачавалъ Птоломея прѣди двѣ хиляди години; Сократъ и Платонъ ще ви говорятъ за великиятъ въпросъ на безсмъртието, и светитѣ Павелъ и Йоанъ ще ви кажатъ за прѣдстоящата слава въ небето. Или пъкъ може да чуете тихиятъ гласъ на Давида да ви пѣе Сионскитѣ пѣспи, и Моисей да ви повтари заповѣдитѣ които Богъ му даде за васъ и за мене. Ей, отъ тоя фонографъ може да чуете „думитѣ на живота“ отъ устата на салия Спасителъ, Галилей, Нютонъ и Хершелъ ще дойдатъ да ни покажатъ динитѣ дѣла въ Божията вселенна, които очитѣ имъ сѣ гледали; тукъ още ще дойдатъ труженицитѣ и пътешественицитѣ отъ всички вѣкове и страни на земята и морита, — поети, философи, мъдrecи, автори, реформатори, пророци, свещеници и царе, всѣки отъ тѣхъ готовъ да ни каже, посредствомъ книгитѣ, онова що сѣ знаели или слушали, за нѣщата тогава, за народитѣ отдавна прѣминали, или за бѣдащитѣ нѣща.

Който нѣма желание за четене, е бѣдѣнъ наистина. Има книги овѣхтѣли отъ врѣмето, които богатството на тоя свѣтъ не може да купи, — прости книги, написани отъ рѣцѣ сега обърнали се на прахъ. Въ тѣхъ азъ слушамъ повторно мелодичниятъ гласъ на автора имъ, който е прѣобърналъ дизхармонията въ живота на музика, въ сладка симфония; като ги чета тѣ ме подбуждатъ къмъ благородно живѣне и къмъ добиване на единъ духъ потребенъ за врѣмето когато живота ще затрепти съ вѣчнитѣ хармонии. За това четете много книги. Четете добритѣ книги, които ще ви направятъ по-силни, по-добри и по-разумни. Вѣгайте като отъ отрова отъ четенето което ще поквари и обезсили вашето мажество. Има противоотровни срѣдства за много тѣлесни отравяния, но кой може да помогне на единъ боленъ и прѣтровенъ умъ? Вие на бихте дружили волно съ нѣкой що е заразенъ отъ прилѣпчива болестъ, но защо завързвате интимность съ прокажениятъ ви другаръ въ образа на една фалшива и порочна книга? Четете бавно всички книги достойни за четене. Мно-

го книги сѣ само пѣна — цѣлъ океанъ отъ тѣхъ не ще ви достави никаква храна. Не ги купувайте, или ако ги имате, не си губете врѣмето съ тѣхъ. Много книги сѣ като сладка; повечето отъ романицитѣ {сѣ такива. Ако ги четете, четете ги много рядко и само избраницитѣ отъ тѣхъ. Въ голѣми количества, както сѣ, тѣ ужасно развалятъ смилането. Нашитѣ народни библиотеки правятъ множество млади, умствени диспептики, които не искатъ да се хранятъ съ нищо друго освѣнъ съ тия сладкиши нѣкои отъ които сѣ чиста отрова. Старайте се да четете книги които ще ви каратъ да мислите. Нѣкои книги не сполучватъ въ това, защото нѣма мисль въ тѣхъ; автора не може да даде онова което самъ той нѣма.

Изберете за четене книги, които ще ви помогнатъ да мислите, защото за да растете вие имате нужда отъ мислене. Храната, за да бѣде полезна и за да се обърне въ кости, жили, и мускули, трѣбва да се смеле. Тѣй, за да растете, вие трѣбва да обърнете умствената храна въ тѣани и мускули. Давайте врѣме и на мисленето. Човѣкъ не може винаги да иде даже добра храна, освѣнъ ако желае да стапе диспептикъ или да умре прѣждеврѣмено. За това не четете непрѣстапно. Една хубава и солидна книга добръ прочетена и смелена струва много по вече отколкото дозина дребни сладкиши хапвани постоянно. Четете съ моливъ въ рѣка за да отбѣлѣзвате мѣстата подходящи за вашето умствено смилане, и за да можете лесно да се повърнете на тия мѣста подиръ прочитането на главата или книгата. Нѣма умове и стомаси еднакви въ всичко; едни обичатъ едно нѣщо, а други — друго. Има изобилие четиво за вашиятъ вкусъ, и такъво което ще ви даде храна. Не четете просто за да „убиете врѣмето.“ Вие не можете „да убиеете врѣмето,“ това ви старание ще поврѣди самитѣ васъ. Не лакомствувайте въ четенето. Лакомиитѣ както и безумиятъ ще осиромашеатъ.

Четете за да растете, и растете за да четете; и за да вършите това, трѣбва надъ всичко друго да четете, отбѣлѣзвате и вътрѣшно смилате книгата на книгитѣ — Библията. Зная че има хора които прѣзиратъ и омаловажаватъ тая послѣдна книга, хора що сѣ една лоша наслада мислятъ че сѣ „родени сираци,“ и че ако създателътъ на вселенната нѣкога е съществувалъ, сега Той е мъртавъ и гробътъ му е изнамѣренъ отъ тѣхъ. Въпрѣки това Той е живъ и чрѣзъ фонографа Си, Библията, можете Го чу да говори думи що никой другъ не говорилъ, у които ако внимавате и ги слушате, ще се „удостоите за участието въ наслѣдието на светиитѣ въ видѣлнната.“

Музика отъ водачитѣ въ всесвѣтската история сѣ били хора самособразовани.

Чудно е какво широко възпитание може да се придобие чрѣзъ единъ систематиченъ курсъ на четене.

Прѣвежда: Ив. Д. Стефановъ.

Абонирайте се и разпространявайте едничкото по рода си списание „Християнски Свѣтъ.“

ИЗЪ НАШИЯ ЖИВОТЪ.

Епвортската дружина въ Варна е избрала за свое настоятелство въ послѣдното годишно събрание, слѣднитѣ лица:

Прѣседателъ: г-нъ Марко Николовъ
I Подпрѣседателъ: г-нъ Марко Каратанасовъ
II Подпрѣседателъ: г-жа М. Николова
Касиеръ: г-нъ Янко Зантополовъ
Секретаръ: г-нъ Стоянъ Киряковъ,

ул. „Сливница," № 3, участъкъ II.

Съобщава се това за знание на всички, които иматъ връзки съ горното дружество.

Американското дѣвическо училище въ гр. Ловечъ е завършило своята учебна година на 11 юни. Програмата за акта, макаръ не много голѣма, личи, че е била отбрана и наредена добръ. Г-нъ Павелъ Тодоровъ, Евангелски пастиръ въ Плѣвнѣ е билъ делегиранъ отъ годишната конференция на М. Е. Мисия, и е държалъ подходяща рѣчь за случая. Отъ програмата, която имаме честта да получимъ своєврѣмено, явствува, че само двѣ ученички свършватъ тая година VII класъ. Това показва, че училището не е добръ посетено, а не е добръ посетено, защото не е добръ разбрано и схванато като възпитателно-научно заведение. Ние сме увѣрени, че ако се знаеше, въ какво това училище надминава другитѣ наши училища, много родители биха изпратили своитѣ дѣщери тамъ. Нека се знае отъ всички, че Американското училище въ Ловечъ, както и другитѣ въ Самоковъ, не е каквито сж католическитѣ, кждѣто наука малко се прѣподава, а повече католически молитви и вѣрвания се насилствено втѣпяватъ въ дѣтскитѣ умове. Нѣма такова нѣщо въ горѣказаното училище. Тамъ има свобода на убѣждение и вѣрване. Тамъ има свобода на съвѣстта и мисълта. И това което е хубаво, и което го нѣма въ другитѣ училища е, че тукъ заедно съ науката се обръща голѣмо и сериозно внимание на възпитанието. И за насъ като народъ, сж нуждни повече възпитани граждани, отколкото само образовани. М-ството на народната просвѣта ще направи голѣмо добро на народа ни, ако се заинтересува въ това училище (както и въ другитѣ двѣ американски въ Самоковъ) и рѣши да се признае въ страната ни като гимназия, за да могатъ да отиватъ тамъ повече ученички, които послѣ като майки и граждани ще покажатъ въ живота какво сж взели отъ това възпитателно заведение. Ние го прѣпорѣчваме на всички родители, които могатъ, да изпратятъ тамъ дѣщеритѣ си. Опитайте го и вижте, че не ви лъжемъ.

„Противъ чуждитѣ пропаганди.“ За противоборство срѣщу чуждитѣ вѣрски пропаганди въ отечеството, св. синодъ е усвоилъ идеята да се възложи на извѣстни наши богослови (сигуръ, за примѣръ, Дръ Цанковъ, б. р.) да съставятъ книга съдържаша най-подробно оборване кривитѣ учения на католицитѣ и протестантитѣ (особено съ огледъ на различнитѣ тѣхни брошури, катехизиси, размисления, проповѣди, тълкувания и пр.). Тази книга цѣла да бѣде издадена отъ св. синодъ (разбира се съ държавни пари, събирани като данѣкъ отъ протестанти и католици, б. р.) въ голѣмо количество екземпляри за най-широко разпространение между народа ни — в. „Дневникъ," бр. 4302.

Хубаво ще е държавата, която ще брой паритѣ

за тази синодална книга, да отпусне малко пари и на анкетната комисия по дѣлата на синода, да напечати своя рапортъ въ много екземпляри, за да види народа кой му вреди най-много, „протестанти" и католици ли, или самитѣ „свити" старци.

Какви сж тѣзи „чужди вѣрски пропаганди"? Въ що се състои за примѣръ „чуждото" въ „протестанството"? Че тѣ проповѣдватъ Евангелието на български езикъ, това „чуждо" ли е? Че сж опростотворили богиослужението до минимумъ споредъ Библията, това „чуждо" ли е? Че изговарятъ молитви, и пѣсни и слова споредъ Евангелския духъ на нашия матеренъ езикъ, това „чуждо" ли е? Че не пиятъ, не пушатъ, не играятъ на комръ, не работятъ въ недѣленъ день, не развратничатъ, не лъжатъ, не крадѣтъ, тѣй както изисква духътъ на Евангелието, това „чуждо" ли е? Защо тогава Софийския синодъ е издалъ „протестанската" книга „Апологии на Християнството," писана отъ Хр. Е. Лютардтъ? Не е ли тя „чужда"? Онни, които сж чели тази книга схващатъ кое е „чуждо" и кое не за Софийския синодъ. Всичко което врѣди на хубавата имъ търговийка съ религиата, всичко което отвара очитѣ на народа за да види, че въ Софийската синодална палата живѣятъ не апостоли, не свитци, а жреци на парата и дембелскии животъ, всичко такова се обявява за „чуждо." Но нека ни позволи синода да кажемъ кое е „чуждо," и противъ кое дрѣбва да се пише книга. „Чужди" сж въ народната православна църква всички свещенически сдѣлки, които иматъ користлюбивъ характеръ, като: мазане съ зехтинъ, мѣсечни водосвети, отслужване корбани, парастаси, тритини, деветини, двадесетини, раздаване цвѣте срѣщу пари, заблуждаване съ аязмитѣ и оброцитѣ, палене свѣщи, кадене тамянтъ и редъ още нѣща, които се практикуватъ въ православната църква. Тѣ сж чужди защото не сж нито български, нито християнски, а сж чисто грѣцки бонлужи и езически обичаи. Чужда е цѣлата славянска литургия, защото не е българска, не е апостолска. Чуждо е четенето на славянски езикъ Евангелието, защото народа е български и разбира само на български. Чужда е практиката на псмовѣтъ да взиматъ пари за кръщене, вѣнчапане и погребение, защото съ нищо отъ Християнската Българска Библия не може оправда тая практика. Чужда е вашата (на владичитѣ) практика да изимате пари срѣщу освещението на храмове и рѣкополагането на свещенослужители, защото никждѣ и никога това не сж правила апостолитѣ, а освѣнъ туй вие доволно голѣми заплати получавате, безплатни палати, безплатна храна, безплатно пътуване. Чужда е вашата заплата, защото се събира не само отъ православни, а и отъ „протестанти," отъ католици, отъ евреи, турци и цигани, които нѣматъ нищо общо съ васъ. Чужди сж вашитѣ дрехи и всичко каквото имате, защото е купено не съ ваши пари, а съ паритѣ на друговѣрци, които нѣматъ съ насъ никаква духовна връзка, макаръ и да сж българи или български поданици. Ето тона е „чуждото" всрѣдъ нашия народъ и противъ това „чуждо" трѣбва да се пише не една книга, но хиляди книги, додѣ се изкорени и прѣмахне, защото врѣди на народа ни.

Но щомъ синода иска да харчи държавни пари (нека правителството внимава кждѣ отиватъ милионитѣ) и да напечати книги противъ разнитѣ вѣрски пропаганди, ще направи най-хубаво да напечати Библията на български езикъ въ милионъ екземпляри и да я прѣсне между народа ни даромъ. Увѣрваме „благочестивитѣ" синодални старци, че така ако сторятъ, всички зли и

фалшиви и „чужди“ вътрешни пропаганди ще изчезнат, защото Библията ще отвори и сърцето, и душата, и умът на българина да види кое именно е „чуждо“ и пакостно, и кое не. Ето, това трѣбва да стѣри Софийският синодъ, ако иска да запази вѣрата на народа. Тогава ще се изгубят и католици и „протестанти“ и всѣ какви исти, па и васъ православнитѣ фарисеи не ще ви има вече.

Живота струва само една двойка. Г-нъ С. Градинаровъ отъ Сливенъ пише ни слѣдното: „На 29 май т. г. посрѣдъ пощъ въ града ни се извърши едно грозно убийство надъ учителя Иванъ Камбуровъ при тукашната мъжка гимназия. Убития се ползуваше съ добро име между гражданитѣ и колежитѣ си. Но самитѣ ученици не сѣ го обичали, защото той ги е слѣдилъ да не пушатъ, пиятъ и псуватъ и имъ турялъ двойка когато не си знаятъ уроцитѣ. При все че до тая минута убийцитѣ не сѣ открити, говори се съ положителностъ да сѣ ученици, на които е писалъ двойка.“

На кѣдѣ отиваме? Нашитѣ училища поевтипиха живота. За тѣхъ той струва само една двойка! Чува ли сме много учители да казватъ: „ние (учителитѣ) не отговаряме за възпитанието на ученицитѣ.“ Прѣкрасно! Дошло е вече врѣмето, когато ученицитѣ казватъ: „Ние пъкъ не отговаряме за живота на учителитѣ.“ „Каквото човѣкъ посѣе, истото ще пожъне.“ Жалкото е, че сѣ добритѣ учители убиватъ.

„Не щемъ религиозно възпитание, не щемъ Библията, не е наша работа да имъ четемъ лекции за моралъ.“ Е, добръ. Куршумитѣ които вие сте фабрикували въ класната стая, се забиватъ пакъ въ вашитѣ гърди. Какво ще кажете за това? — Да се затворятъ убийцитѣ, да се накажатъ, да се обѣсатъ! А, г-да учители! Да учителствашъ не е само да разправяшъ за кислорода, за азота, за царъ Крумъ, за тигъра, за окръжностъ, за логаритми. Не! Да учителствуващъ, значи да образовашъ нѣкого, да направишъ образъ подобава на нѣщо, или на нѣкого. Какви образи вие правите? Не виждате ли голѣмата отговорностъ, която пада върху насъ? Онзи, който самъ не е образованъ, не е образъ, моделъ добъръ, хубавъ, чистъ, красивъ, не е за учителъ. О, каква голѣма нужда имаме ние отъ учители, съ християнски характеръ!

В. Съвѣтникъ, на уводно мѣсто пише статия за католичеството у насъ. Между другитѣ работи, срѣщаме и този параграфъ: „Съ католичеството заедно расте и напрѣдва у насъ и „протестанството“, а съ тѣхъ заедно расте и напрѣдва и невѣрието съ своята сплътница, развалата.“ Отъ това може да се заключи, че „протестанството“ влече подиръ себе си невѣрието и разврата. Ако така се разбира и схваща, ние много съжаляваме, че в. „Съвѣтникъ“ има криво понятие за „протестанство“ и „протестанти.“ Могатъ ли послѣднитѣ да водятъ съ себе си невѣрие и развратъ, когато сами тѣ проповѣдватъ и се борятъ противъ тѣхъ? До сега никой православенъ попъ не е говорилъ по площади и мегдани противъ невѣрието и разврата. А това „протестанскитѣ“ проповѣдници правятъ всѣка недѣля по мегдани и салони. Кой попъ е трѣгналъ да разнася Библията между народа, което е единичното срдѣство да се прѣмахме и разврата и невѣрието? А всички евангелски проповѣдници правятъ това при много неудобства и подигравки. Въ колко православни църкви се чете Библията на български езикъ и се държатъ проповѣди противъ разврата и невѣрието? Но, въ всички „протес-

тански“ църкви това се върши три пѣти и повече даже на седмицата.

Вие сте събркали, г-да! Напротивъ, наредъ съ православие, което вие сами приемате, че е мъртво, наредъ съ него вървятъ и невѣрие, даже у поповѣтѣ, и разврата. Защо се не запитате: кой поддържа кръчмитѣ, шантанитѣ, публичнитѣ домове, мръснитѣ кинематографи, и комарджийски капани? Кой ги поддържа и кой ги посѣщава въ своята численостъ? Разбира се, че православнитѣ. Православие което не може да повлияе и промѣни живота на човѣка, то не чини, не си струва. Христовата религия е жива, е животно. „Отъ дѣлата имъ ще ги познаете.“ Не „протестантитѣ“ и католицитѣ сѣ криятъ за лошото православие. Не! Директе причинитѣ между васъ самитѣ.

Едни други се ласкаятъ. На 1 юни при освещаването на новото столично основно училище, се държали рѣчи: отъ Негово Блаженство Екзарха Иосифъ I, г-нъ П. Пешевъ, м-ръ на нар. просвѣта и отъ г. Ив. Хаджиевъ, прѣседателъ на столичнитѣ главни учители. И тримата оратори сѣ изказали мисълъ, че църквата и училището ни сѣ вървѣли заедно и сѣ работили заедно за народното ни въздигане и просвѣщеніе. Всѣки, който познава у насъ училището и църквата ще съзрѣ въ тѣзи рѣчи едно надирѣварване, кой повече да поласкае другиго. Защото, нека попитаме, какво религиозно има въ нашитѣ училища? Какъвъ Законъ Божий се прѣподава тамъ и до кой класъ и отъ кого? Какво религиозно (?) възпитание се дава въ нашето училище? Колко отъ нашитѣ учители и учителки сѣ вървющи християни? Щѣше ли да се чете молитва отъ ученицитѣ въ училище, ако това не имъ се заповѣдва? Колко ученици и учители биха отишли въ църква, ако се не караха съ законъ да отиватъ? Е добръ. Въ що се състои тази хармония между църквата и училището у насъ? Напротивъ, вие виждаме едно грамадно противорѣчие, една противоположна работа. Когато, отъ една страна църквата гради вѣрата у човѣка и народа общо, училището и руши у младитѣ, които утрѣ ще бѣдатъ народа. Самия министертъ на просвѣтата знае, че прѣди 3—4 години висшия съвѣтъ на българското просвѣщеніе рѣши да се изхвърли Законътъ Божий (не говоримъ за наредени катихизиси и богослужение) отъ училищата, и когато дойде нѣкога да се спомене за Исуса, ще се каже, както се казва за прим. за Вуда, за Конфуций, за Сократъ и за кой да е другъ грѣцки мъдрецъ. Може ли да има хармония между такова училище и християнската църква? Ние допускаме, че министра на просвѣтата не познава добръ християнската църква, но Екзарха не знае ли? Нека се разберемъ добръ. Между религията на Христа и науката нѣма противорѣчие, нѣма ежба. Но днешното наше народно училище понеже е избутало Законътъ Божий и Духътъ на християнската религия, не може да се каже, че тѣ, и църква и училище сѣ вървѣли успоредно. Повтаряме, църквата гради вѣрата, а училището я събаря. Поне до сега това виждаме на дѣло. Трѣбна да се реформира и похристиянчи нашето училище, не по буква, а по духъ.

Г-жа Зорица Фурнаджиева, жена на Софийския Евангелски пастиръ, и прѣдставителъ на Българския евангелизъмъ у насъ, г-нъ Димитръ Н. Фурнаджиевъ, подиръ завръщането си отъ Америка, дѣто бѣше цѣла година на работа, да събира пари за сиротопиталище въ София и да пледира за българската кауза, напоследъкъ е изпратила едно благодарствено писмо въ Нью-

Йоркъ до списанието Christian Herald, въ което се казва, че тя до сега е получила 8161 долари. Въ същото писмо г-жа Фурнаджиева казва, че е посѣтила повече отъ 42 града въ сѣверна Америка и е държала повече отъ 156 сказки. Ние сърадваме г-жа Фурнаджиева, че е смогнала да събере такава крупна сума пари и ѝ пожелаваме успѣхъ въ изграждането и поддържането на проектираното отъ нея сиротопиталище за останалитѣ поради войната сираци.

Учимъ се, че г-нъ Фурнаджиевъ е заминалъ за Англия съ особни мисии. Сигуръ една отъ многото му мисии ще бѣде да увеличи този фондъ. И нему пожелаемъ успѣхъ. Въ тѣзи дни на народна тъга и загуби, нека всѣки, кой както може, да работи за доброто и прѣуспѣването на страната ни.

Пастиръ Цв. Цвѣтановъ ни пише, че се е завърналъ въ София отъ своята дълга обиколка изъ сѣверна България. Той е доволенъ този пътъ отъ сторения успѣхъ и си желалъ да сподѣли чувствата си съ читателитѣ на Хр. Съвѣтъ, но за сега поради многото му работа отлага това. Пиши ни тоже, че държели събрания всѣка вечеръ въ Подуене, Соф.

Ние ще обичаме нѣкой отъ София да ни изпрати едно обширно описание на християнската — евангелизаторска работа която се върши тамъ, за да се насърчатъ нашитѣ читатели, и да се увѣрятъ, че царството Божие расте и напредва.

Ученици-разбойници. Заловени сж въ Варненската Мажка Гимназия цѣла тайфа ученици, които отъ изнѣстено врѣме сж правили обири изъ града и въ самата гимназия. Всичко що сж плякосвали, скривали го въ едно подземие специално издълбано за тази цѣль.

Крадцитѣ-ученици сж въ ржцѣтъ на сѣдебнитѣ власти. Нѣкои отъ тѣхъ признали, че сж били заблудени отъ анархистически водителъ който до скоро е билъ ученикъ въ същата гимназия, а сега изключенъ. Тѣй или иначе, факта е, че въ свещената ограда на науката, кждѣто характери се градятъ, кждѣто бъдащитѣ граждани и водители се фабрикуватъ — въ тая ограда сж се крили до сега разбойници.

Кой е кривъ за това? Такива ли сж се родили тѣзи момчета? Тѣ самитѣ бѣдни ли сж, та да има нужда да крадѣтъ? — Дошелъ на едного отъ тѣхъ бащата отъ Провадия и съ плачъ е разправилъ прѣдъ нѣкои: „Синъ ми не бѣше такъвъ у дома, той никога не е правилъ подобно нѣщо. Азъ съмъ ималъ доволно всѣкога за да го издържамъ. Пратихъ го на училище за да се **образова**, а той какво излѣзе!“

Кждѣ е сега поштъ Стефанъ Ив. Поповъ, който казаше въ морската градина, че думитѣ на г. П. Мишковъ не сж вѣрни. Ахъ, дадо поне, заедно съ учителитѣ и вие сте отговорни за тѣзи ваши духовни чада, които както виждашъ още отъ малки се учатъ на добъръ занаятъ. Кога човѣкъ се замисли за бъдащото на България, трѣпки го побиватъ! Отъ такъво поколѣние, какво може да се очаква? — Боже пази България!

Какво получаватъ синодалнитѣ владци. Ние, които не сме православни, но като българи отъ които се взема данѣкъ, частъ отъ който отива за издържка на народната църква, владци и попове, се интересуваме да знаемъ колко отъ нашитѣ пари отиватъ въ джебътъ на владцитѣ. В. „Прѣпорецъ“, органъ на Демократическата партия у насъ, въ брой 124, 4 юни, 1914 год. печати една твърдѣ интересна статистика. Ето що пиши: „Знаеше се, че като владци, тѣ взематъ за освещаване

не на всѣка черква не по-малко отъ 50 лева, вънъ отъ патнитѣ разности; за ржкополагане на свещеникъ обикновено — 100 л.; за кръщаване, вѣнчаване, и опѣло отъ 20 л. нагорѣ; заплата отъ държавата получаватъ 800 л. на мѣсецъ съ прибавка безплатно помѣщения, отопление, освѣтление, кореспондентски потрѣби, библиотека и безплатно пътуване по желѣзницитѣ въ второкласно нупе.

„Сега узнаваме отъ официаленъ документъ, че ми лостинята, която раздавали, имъ се плащала по единъ параграфъ на синодниа бюджетъ. И като възнаграждение ежегодно имъ се давало 3600 лева, които за да освободи отъ одрѣжки на данѣкъ-заплате и припаднацитѣ се върху тѣзи пари върхуници, синодътъ въ отношенията си № 2231 и 2371/1907 до министеръ на фин. е изложилъ че това възнаграждение трѣбва да се смѣта като прѣдставителни, патни и дневни пари. . . . Въ отговоръ на тия писма фин. мин. е възприело това тълкувание и наредило да не се правятъ въпроснитѣ одрѣжки.“

Ние не ще цитираме цѣлата статистика, която в. „Прѣпорецъ“ дава. Това което сме искали е достатъчно да убѣди всѣкиго, че тѣзи хора, владцитѣ, получаватъ отъ държавата огромни суми за „всичко“ каквото вършатъ, та дори и „дишъ парѣхъ.“ Казва в. „Прѣпорецъ“ (той не е протестански органъ) колко много държавата дава на владцитѣ. Но, какво даватъ синоднитѣ владци на народа?

Ето, това питаме и ние. Държавата взима отъ насъ данѣкъ за да обогатява една шепа остарели ергени; е добръ, какво до сега сж дали тѣ на народа въ замѣна на това що получаватъ? Не само че нищо не сж дали народу, но и самата църква обърнаха на своя маща за постигане на лични интереси. Нѣкои се чудятъ отъ кждѣ тѣзи милиони и хиляди лева, които оставятъ въ наследство българскитѣ владци? Не виждате ли, че дори и за милостиня (о, господи, нима и това е възможно!) имъ се плащало! А каква милостиня тѣ даватъ и на кого? Не ще съмнѣние, че и този фондъ, опрѣдѣленъ за милостиня, отива въ хилядитѣ, които единъ денъ владиката ще остави наследство. — кому? Дѣ е жена му, дѣ сж дѣцата му? (о, пардонъ, това сж свѣтовни работи!) Владцитѣ завѣщаватъ чуждитѣ пари на училища и църкви за да имъ се овѣковечатъ имената.

Благодарение на тѣхната старостъ, ние ще замѣлимъ много работи. Но, ние данѣкоплатцитѣ не можемъ вече да носимъ този товаръ. И искаме поне отъ тукъ да се освободимъ, защото нито е християнско, нито е хуманно ние, които нѣмаме никаква връзка и полза отъ владцитѣ, да бждемъ ограбвани за да живѣятъ синоднитѣ бюрократи царски животъ. Да! Ние искаме раздѣлата на църквата отъ държавата. Комуто сж нуждни владци, нека сами ги издържатъ. Който желантъ да хранятъ и гоитъ здрави и читави за работа хора, нека сами имъ плащатъ. Обаче нито конституцията (която гарантира свобода на въроизповѣданията) нито православно християнство не ви позволяватъ да бъркате въ чуждия джобъ за да учите на дѣмбелски животъ хора, които могатъ да работятъ. Да се раздѣли държавата отъ църквата, и да се очисти църквата отъ търтеитѣ, бждете увѣрени, това ще бжде началото на най-новото възраждане на българския народъ.

Евангелския бранъ незаконенъ. Прѣди нѣколко години въ Русе се вѣнчали по евангелски начинъ г. Радка Павлова и Бохоръ Патанъ, като подписали и двамата декларации, че сж съгласни, обрядътъ да се извърши отъ Евангелски пастиръ.

Бащата на г. Радка не бил съгласенъ съ това и се стараелъ да разтури брака. Младата двойка, обаче, необращала внимание въ началото на несъгласието на бащата, и живѣли, както живѣятъ весело и щастливо всички младоженци. Дохожда имъ дѣте, което, се очаквало да ги свърже по здраво. Но упорството на бащата надвило, и г. Радка Натанъ побѣгва въ бащиния си домъ и поисква да се разведе съ г. Натанъ. Евангелската църква, обаче, дава разводно писмо, само по една причина: блудство, както изрично е казано въ Новия Завѣтъ. Но въ днешно врѣме има ли човѣкъ пари всичко може да направи. Бащата на г-жа Радка Натанъ, отишелъ въ Варненската митрополия и заявилъ, че дъщеря му се разкайва за сторения бракъ по Евангелски начинъ, че желае да се омъжи за Д-ръ Фарашевъ. Владиката разровилъ уставитѣ и намѣрилъ единъ членъ, че този Евангелски бракъ не е законенъ и слѣдователно той се счита като да не е ставалъ никакъ. И г-жа Радка Натанъ, се омъжва вторий пътъ за Д-ръ Фарашевъ. Подиръ това, ти пожелава да обезнаследи първата си рожба и дава заявление до окръжния съдъ да коригира рождения актъ на дѣтето, като се прибави само едно „не“ прѣдъ думата законно, та да стане „незаконно.“ Двѣтѣ страни имаха по двама защитници. Г-нъ Натанъ бѣ довелъ защитникъ отъ София, г-нъ Любимиръ Данаиловъ, който въ една 4 часова рѣчь обори всички посегателства на митрополията да разтури първия бракъ като „незаконенъ.“ Г-нъ Данаиловъ носѣше съ себе си писмо отъ министерството на Вѣроизповѣданията, съ което удостовѣри, че Евангелските бракове сѣ признати за законни въ страната ни. И подиръ всичко това, ние бѣхме изумени да чуемъ, че съдътъ се солидаризира съ рѣшението на митрополията и признава първото дѣте на г-жа Радка Натанъ, сега Фарашева за „незаконно.“ Чудво! Ако това дѣте, отъ редовно и законно съчетани родители се обявява за „незаконно,“ тогава, пита се, кое е законно?

Горката рожба! поради майчинъ капризъ, ще носи додѣ е живо на челото си печата: „Незаконно,“ което ще рече, самата майка „незаконно“ е живѣла съ първия си мъжъ. Това е рѣшението и на митрополията и на съдътъ. Кой губи въ случая?

Никой окръженъ съдъ, и никой митрополия не могатъ да рѣшаватъ, че Евангелския бракъ е незаконенъ. Самата конституция е постановила обратното. Слѣдователно, отъ рѣшенията на горѣказанитѣ два института Евангелския бракъ не губи силата си и законността си. Но, какъ ще омие лепнатото петно върху жената и дѣтето? Каква е тая властъ у насъ, че е оставила до скоро да живѣятъ „незаконно“ г-жа Радка Фарашева съ г-нъ Б. Натанъ и да иматъ „незаконна“ рожба? Паритѣ могатъ да скѣсатъ едно вѣнчално свидѣтелство, и да накаратъ дядо попъ да испѣе „вѣнчайся рабъ и рабиня Божия,“ но паритѣ не могатъ да омиятъ печата ударенъ отъ митрополията и съдътъ, че днешна г-жа Радка Фарашева е живѣла „незаконно“ съ г. Б. Натанъ. Дѣ остава обществени моралъ? . . .

—Често говорятъ за върховната и могъща съвѣсть на едно общество, че се олицетворява въ правосъдието.

Върховната съвѣсть, която трепетно бди надъ съдбинитѣ на всички личности, които живѣятъ въ обществото и спокойно посочва похитителитѣ на личнитѣ и обществени блага и ги острапява отъ общжитието.

Величието на тая могъща съвѣсть трѣбва да е плѣнявала умоветѣ на мнозина и да е вдъхновявала велики законодатели, чието закони сѣ останали само

написани въ златни скрижали, които сѣ покрити съ прахътъ на врѣмената. . . .

Уви! нашето общество трѣбва да е за окайване ако съдимъ по нашето правосъдие — „върховна и могъща съвѣсть,“ която често се направлява отъ умраза и настрояния, както вѣтропоказателя отъ вѣтрове!

*

— Азъ често мисля за законитѣ, които направляватъ човѣка и уреждатъ отношенията на хората по между имъ. И моята мисль още не се е примирала съ понятията на съврѣменитѣ законовѣдци за закона. Струва ми се, че закони нѣма безъ да държатъ елементитѣ на обикновения човѣшки разумъ. И при все това всички закони въ приложението имъ не рѣдко отричатъ всѣки разумъ.

Или законитѣ сѣ носители на новъ разумъ, който е надрастналъ разума на обикновенитѣ смъртни, или тия закони сѣ само черупка, въ което влага отъ моментъ на моментъ случайния разумъ на единъ случаенъ служител на Темида. . . .

*

Съдия — върховенъ символъ на една правда, къмъ която се стремимъ и която си остава непостижима.

Съдия — безстрастно огледало, въ което се оглежда, чистата съвѣсть на коректния спидѣтель или се гърчи безчестната душа на подкупения и не уловенъ свидѣтель.

Съдия — единъ случаенъ правораздавачъ, на когото човѣшкитѣ закони сѣ дали слѣпнишката силата да обозначава, кое е право и кое е криво. . . .

Съдия — служител на закона. . . . на човѣшкия законъ. . . .

И все пакъ можемъ да бждемъ доволни, когато съдилта е не свършенъ — поради общото несвършенство на хората. . . . Но когато е нарочно несвършенъ, когато гледа, пѣкъ е длъженъ да не вижда, когато лицеприетничи и е прѣдварително заинтересованъ. . . .

Тогава съдията е по опасенъ отъ горския разбойникъ. . . .

*

— Правосъдието въ България жуми. . . . Жумѣлъ, казватъ и министра на правосъдието. . . . Не, въ България всичко жуми. . . .

СЪДЪРЖАНИЕ

НА БРОЙ 6.

	стр.
1. Почвата на личния режимъ — Ст. Ватралски	1
2. Моето въ Англия себепосланство — Стоянъ Ватралски	2
3. „Отъ такива проповѣдници пропадна България“	3
4. Послание къмъ градътъ	6
5. Елегията на живота (орация) — Д. Нешевъ .	8
6. Достоинството на труда —	10
7. Какъ да четемъ и какво да четемъ — прѣвежда Ив. Д. Стефановъ	11
8. Изъ нашия животъ	13

Печ. Д. Стефановъ

